

**ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ РОЗПОДІЛУ ТА
ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ: ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ
ІНФОРМАТИВНОСТІ ТА РЕЛЕВАНТНОСТІ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ**

(наукова робота)

Шифр – «облік прибутку»

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРИБУТОК» ТА ПІДХОДИ ДО ЙОГО РОЗПОДІЛУ	6
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ НЕРОЗПОДІЛЕНИХ ПРИБУТКІВ ТА ПРОЦЕСУ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	13
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ	21
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	38

ВСТУП

Незважаючи на зміну форм і моделей здійснення господарських й управлінських процесів, а також на їх ускладнення прибуток залишається одним із найприйнятніших показників визначення ефективності діяльності та управління, мотиваційним базисом для менеджменту, джерелом фінансування економічного та соціального розвитку тощо. Поряд із позитивними рисами досліджуваної категорії, прибуток являє собою маніпулятивний об'єкт щодо інформаційного визначення якого існують антагоністичні інтереси зацікавлених осіб. Прибуток фактично виступає результатом взаємодії факторів виробництва, що природно зумовлює необхідність його розподілу на користь їх носіїв. Багатоаспектність функцій, що виконуються досліджуваною категорією у ринкових умовах господарювання та інформаційна й фінансова зацікавленість економічних суб'єктів у результатах розподілу прибутку робить обрану тему науково-практичного дослідження питань облікового забезпечення досліджуваних процесів актуальною.

Дослідження процесів розподілу й використання прибутку завжди перебуває у центрі уваги науковців і практиків. У першу чергу полеміка розгортається щодо визначення напрямів та часток розподілу прибутку (В.С. Підгірна [28], Т.Ю. Мельник [19], А.Н. Азріліян [1], А.Б. Борисов [4], В.Ф. Гарбузов [7], І. Бернар [3], М.-А. Десаї [53], Д. Лінтнер [58] та інші); по-друге, навколо ідентифікації моделей та підходів до розподілу прибутку й необхідності врахування впливу факторів на досліджуваний процес (Н. Еріотіс [55], Р. Вайт [65], Й. Томкієвич [63], Р. Лонг [59], Р. Пакшева [61], З. Вонг [66], Т.Ю. Мельник [19] та інші); по-третє, щодо удосконалення облікового забезпечення розподілу та використання прибутку (І.П. Склярчук [42], В.К. Орлова [25], Т.І. Тесленко [46], А.А. Хуторян [49], О.П. Славкова [43], Х. Норріс [60] та інші). Науково-практичні доробки вказаних дослідників, зокрема щодо раціоналізації процедур облікового відображення процесів розподілу та використання прибутку вирішують складні й багатоаспектні

проблеми, проте не у змозі вирішити всіх організаційних та методичних проблем, адже досліджувані процеси є залежними від ідентифікації нових факторів виробництва, їх комбінацій у виробничих та управлінських процесах, законодавчих приписів, кон'юнктури на фінансових й кредитних ринках, моделей управління, економічної поведінки зацікавлених суб'єктів у результатах діяльності тощо.

Мета науково-практичного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних, організаційних та методичних положень, а також у розробці практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку процесів розподілу та використання прибутку в контексті підвищення рівня поінформованості зацікавлених користувачів й релевантності облікових даних.

Виходячи із мети поставлено та виконано наступні завдання:

1) ідентифіковано головні напрями використання прибутку на основі з'ясованої сутності досліджуваної категорії та домінантних факторів, що впливають на господарські процеси;

2) визначено практичні особливості облікового відображення розподілу та використання прибутку, а також сукупність взаємопов'язаних проблем, пов'язаних із відповідним розкриттям інформації;

3) удосконалено облікове забезпечення процесів розподілу та використання прибутку шляхом ідентифікації цільових бухгалтерських рахунків та показників фінансової звітності, які відповідають актуальним напрямам використання прибутку.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що науково обґрунтовані підходи до облікового відображення процесів розподілу та використання прибутку забезпечать раціоналізацію підходів до прийняття управлінських рішень щодо забезпечення діяльності фінансовими ресурсами, підвищення ефективності їх використання, зростання добробуту власників, покращення іміджевого рівня суб'єкта господарювання через соціальну спрямованість бізнесу на основі покращення їх інформаційного забезпечення.

Об'єктом дослідження є господарські операції з розподілу та використання прибутку. Предметом дослідження є сукупність теоретичних,

організаційних і методичних аспектів функціонування підсистеми обліку розподілу та використання прибутку.

У ході проведеного дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, застосування методів аналізу, синтезу та групування дозволило ідентифікувати та систематизувати напрями розподілу й використання прибутку, а також визначити стан практики вітчизняних суб'єктів господарювання щодо управління прибутком та його облікового відображення. Для удосконалення методичного підходу до обліку досліджуваних процесів було застосовано методи теоретичного узагальнення, методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції та системний підхід тощо.

Наукова новизна дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій з удосконалення облікового відображення розподілу й використання прибутку. До переліку результатів дослідження, які характеризують наукову новизну слід віднести:

удосконалено:

- методичний підхід до облікового відображення процесів розподілу та використання прибутку шляхом розроблення системи бухгалтерських рахунків та уточнення показників звітності, які відображають актуальні напрями використання прибутку, що забезпечить підвищення поінформованості користувачів та релевантності облікових даних про досліджувані процеси.

Практична цінність отриманих результатів полягає у формуванні в рамках провадження облікового процесу релевантного інформаційного забезпечення про розподіл та використання прибутку, яке надасть можливість оцінки й аналізу ефективності використання власних фінансових ресурсів, посилення контрольних функцій за досліджуваними процесами тощо. Першорядні теоретичні та практичні розробки впроваджено у практичну діяльність ТОВ «Чалий Бізнес Груп» (довідка №12-3 від 21 грудня 2020 р.).

Основні положення наукової роботи опубліковано у 2 наукових працях загальним обсягом 1,10 ум.-друк. арк. (з них особисто автору належить 0,68 ум.-друк. арк.), з яких 1 стаття у періодичному науковому виданні та 1 публікація за матеріалами конференції.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРИБУТОК» ТА ПІДХОДИ ДО ЙОГО РОЗПОДІЛУ

Зважаючи на ускладнення господарських та управлінських процесів, яке спричинене багатьма чинниками (зростанням кількості факторів виробництва; зміною домінантного їх значення у формуванні результатів діяльності; розвитком моделей управління виробничими та господарськими процесами в цілому; підвищенням зацікавленості соціально-економічних суб'єктів до господарських процесів та результатів від їх здійснення тощо), трактування сутності прибутку можливе за багатьма альтернативними підходами, що робить облікові методи визначення позитивних фінансових результатів пріоритетними. Організаційні та методичні підходи до облікового відображення процесу розподілу й використання прибутку у першу чергу передбачають його визначення в інформаційній системі бухгалтерського обліку із подальшим застосуванням облікового інструментарію, що забезпечує відображення операцій із розподілу, а головне використання частин прибутку, систематизацію й узагальнення інформації про використаний прибуток у формі звітних облікових показників. Доцільно відмітити, що зміст й масштабність досліджуваної підсистеми залежить від прийнятої до застосування власниками суб'єкта господарювання політики управління прибутком. У даному контексті прийнятним є першочерговий розгляд сутності досліджуваних категорій, а також потенційних напрямів розподілу й використання прибутку.

Виконувані прибутком функції в господарських процесах (дод. А) свідчать про надважливість досліджуваної категорії та суміжних з нею процесів. Такий стан речей засвідчує бажання впливати різних груп соціально-економічних суб'єктів на ідентифікацію вартісного вираження прибутку через декларування правил трактування його сутності. У зв'язку з чим, економічній

теорії притаманні різноманітні підходи до трактування змісту категорії «прибуток». У дод. Б наведено підходи до розкриття сутності категорії «прибуток» у науково-довідкових джерелах. На основі їх аналізу можна зробити висновок про існування економічного та облікового домінантних підходів. Економічне тлумачення базується на розгляді прибутку як перетвореної форми доданої вартості, а обліковий підхід на твердженні, що прибуток є різницю між методологічно визначеними доходами та витратами (дод. В). Порівнюючи наведені моделі визначення сутності досліджуваної категорії доцільно погодитися із думкою Х. Зубайра [67] про неминучий конфлікт підходів, так як вони переслідують різну мету та є прийнятними для різних груп користувачів обліково-фінансової інформації.

Для дослідження питань розподілу прибутку більш прийнятним є його трактування з облікової точки зору, адже принципи та методи бухгалтерського обліку слугують загальноприйнятими правилами для всіх суб'єктів господарювання, використання яких має за мету надання зацікавленим користувачам неупередженої та достовірної інформації. Вахід Н., М. Дехганпур та Х. Насірізаде вказують, що обчислення облікового прибутку здійснюється на реалістичних доказах, в той час коли при розрахунку економічного прибутку враховується більша кількість аспектів, які не завжди мають вартісне (числове) вираження [64, с. 498]. Проте помилково вважати, що обліковий підхід до визначення прибутку як бази розподілу позбавлений внутрішніх альтернатив.

У працях зарубіжних науковців та практиків, зокрема в доробках Г. Велша та Г. Шорта [5], Б. Нідлза, Х. Андерсона, Д. Колдуелла [22], Я.В. Соколова [45], Е.С. Хендріксена та М.Ф. Ван Бреди [47], Ч.Т. Хорнгрена та Дж. Фостера [48] ідентифікуються синтаксична, семантична та прагматична концепції формування облікових даних про фінансові результати (прибуток, збиток) (дод. Г). Різні підходи впливають не тільки на способи представлення звітних даних, але й на вибір методів оброблення облікових даних при визначенні кінцевих показників діяльності як порівняння величини доходів та витрат. Цим самим зумовлюючи альтернативність вартісного вираження бази

розподілу прибутку.

У межах системи бухгалтерського обліку існують ще й інші альтернативні напрями визначення підсумків господарської діяльності, пов'язані із необхідністю достовірного встановлення бази оподаткування низкою податків та зборів, зокрема податком на прибуток. Такого роду розбіжності зумовлені різними цілями, які переслідують користувачі при встановленні фінансових результатів діяльності. На даний факт вказує М.-А. Десаї [53], стверджуючи що розбіжності між обліковим та податковим прибутком існуватимуть постійно.

Розглядаючи прибуток як розрахунково-аналітичну категорію, що визначена у системі бухгалтерського обліку, слід вказати на її маніпулятивність як бази розподілу, адже існує можливість за допомогою облікових методів коригувати вартісне (числове) значення прибутку, що використовуватиметься на ті чи інші напрями. Кузь В.І. [15] поділяє облікові фактори (методи), які мають вплив на величину фінансових результатів у короткостроковому періоді на об'єктивні та суб'єктивні, відносячи до них альтернативні методи обліку визнання й оцінки об'єктів обліку та інші елементи облікової політики. Барух Л. підкреслює можливість маніпулювання величиною прибутку при лобіюванні того чи іншого рішення при його розподілі: «маніпуляції з прибутком є досить поширеними ... більшість цих маніпуляцій здійснюється шляхом помилкової оцінки безлічі резервів, що лежать в основі розрахунку прибутку та шляхом використання вразливостей, властивих прийнятій системі бухгалтерського обліку» [52, с. 48].

Отже, при розгляді питань щодо розподілу прибутку (ідентифікації напрямів та часток розподілу) у першу чергу, в якості релевантної, слід використовувати облікову інформацію. Проте, застосування альтернативних підходів до визначення прибутку як бази розподілу надасть суб'єктам прийняття рішень можливість оперувати даними, які дозволять уточнити напрями та частки розподілу з метою забезпечення перспективної фінансової стійкості, конкурентного розвитку, стану фінансового та інформаційного

задоволення зацікавлених соціально-економічних суб'єктів тощо.

У наукових працях та довідкових джерелах визначена достатньо значна кількість напрямів розподілу, а отже й використання прибутку, які можна об'єднати у дві групи: капіталізація прибутку та власне його використання (споживання) [19; 28; 43]. Азріліян А.Н. робить акцент на трьох основних напрямках: «виплата акціонерам дивідендів; виплата тантьєм; капіталізація прибутку, направлення його на збільшення власного капіталу і резервів» [1]. Зазначений підхід до розподілу прибутку характерний для економічних суб'єктів метою діяльності яких є подальше забезпечення зростання прибутковості, а також підвищення їх ринкової вартості. Окремі дослідники [4; 7] підкреслюють необхідність соціальної орієнтації у веденні бізнесу, що передбачає виділення частки прибутку на фінансування соціально-культурних потреб працівників та громади. Собченко Т.С. та О.П. Гнесь виокремлюють напрями розподілу позитивних фінансових результатів виходячи із виконуваних суб'єктом господарювання функцій у ринковій економіці: «прибуток, що підлягає розподілу, використовується на економічний розвиток (фінансування капітальних вкладень та інновацій, поповнення власних оборотних коштів, поповнення резервного капіталу) та соціальні потреби (підготовка і перепідготовка кадрів, матеріальне заохочення, розвиток і утримання соціальної інфраструктури» [44]. Існують, на нашу думку, й хибні твердження, які характеризуються процес розподілу прибутку, а саме розгляд нерозподіленого прибутку як джерела інвестування виробничого розвитку [3]. Хоча обліково визначеній величині нерозподілених прибутків й відповідає аналогічна величина в активах (господарських засобах), проте вона виконує поточні функції у господарській діяльності та не носить змістового й цільового характеру, що унеможлиблює визначення індивідуальної ефективності використаної частки прибутку й ускладнює проведення контрольних заходів відносно досліджуваних об'єктів і процесів.

Доцільно зазначити, що розподіл й використання прибутку за різними напрямами (у т.ч. соціально-культурними та іміджевими) набули поширення

відносно недавно в умовах ускладнення управлінських й господарських процесів, збільшення набору факторів виробництва, які беруть участь у продукуванні результатів діяльності, підвищення значення людського, інтелектуального та організаційного капіталів, а також через необхідність формування позитивного іміджу в суспільстві, що стало важливим фактором для зростання вартості економічних суб'єктів. Таким чином, в економічних системах ринкового типу простежується заперечення в якості аксіоми, а точніше – відхід від двополярності при розподілі прибутку (дивіденди та капіталізація прибутку) [58] до застосування значної кількості напрямів розподілу прибутку, зважаючи на поставлені стратегічні цілі розвитку.

Зарубіжними дослідниками доведені факти значних модифікацій у політиці розподілу, зміни пріоритетів у взаємозв'язку «результати – розподіл – результати», адже максимізація прибутку не вимагає пріоритетності щодо накопичення нерозподіленого прибутку [65]; накопичення прибутку не завжди призводить до покращення економічної стабільності та безпеки, а навпаки може зумовити соціально-економічні дисбаланси [63]; частковий розподіл прибутку на користь стейкхолдерів (у т.ч. працівників) забезпечує зростання їх добробуту у більшій мірі, а ніж рішення про збільшення заробітної плати або ж інших прирівняних до неї виплат [59].

Беручи до уваги законодавчі приписи щодо розподілу прибутку, вимоги, пов'язані із формуванням резервів для забезпечення сталого розвитку та потреби щодо фінансуванні окремих аспектів діяльності розподіл прибутку слід здійснювати за трьома загальними напрямками: для виплат власникам (учасникам, акціонерам); для забезпечення економічного розвитку; для забезпечення соціального розвитку.

Прийняття власниками чи уповноваженим органом рішення про розподіл прибутку є складним управлінським завданням, вирішення якого потребує оцінки різноманітних аспектів внутрішнього й зовнішнього соціально-економічних середовищ, аналізу альтернатив задля забезпечення досягнення поставлених цілей та виконання місії економічного суб'єкта. Прийняття

рішення про напрями та частки розподілу прибутку базується на аналізі багатьох чинників (дод. Д), які характеризують поточний та перспективний фінансовий стан, національні регламенти та нормативи, стан виконання та потенційна наявність прибуткових (рентабельних) проєктів, тенденції розвитку сфери господарської й операційної діяльності та розвитку суспільства у цілому тощо.

Еріотіс Н. довів, що більшість компаній при визначенні політики розподілу прибутку враховують два основні чинники: величину отриманих позитивних фінансових результатів у звітному році й розміри дивідендів, які були виплачені у минулих звітних періодах [55]. Дослідник акцентує увагу на необхідності проведення домінантного розподілу прибутку на користь власників. Наведений підхід є обмеженим, так як не враховує весь перелік функцій, що виконуються досліджуваною категорією, чинників, які забезпечують прибутковість, а отже, й не ідентифікує інші напрями розподілу прибутку, які потенційно можуть забезпечити зростання ринкової вартості суб'єктів господарювання або ж його прибутковість у перспективі.

Більш прийнятним є підхід до визначення напрямів й часток розподілу прибутку, який базується на врахуванні фактичних та потенційних господарських ризиків, конкурентоспроможності ринку, вартості інвестиції тощо [66]. Мельник Т.Ю., керуючись зарубіжними практиками у сфері управління прибутком вважає, що «одним із визначальних факторів, який впливає на управлінські рішення щодо пропорцій розподілу прибутку за різними напрямками та об'єктами, є знаходження підприємства на кривій життєвого циклу. Розподільча політика на кожній стадії життєвого циклу (зародження, зростання, зрілість та спад) (дод. Е) повинна бути підпорядкована основній меті поточної діяльності, але водночас орієнтуватися на загальноекономічну стратегію підприємства та зважати на обраний підхід до дивідендної політики» [19, с. 203]. Проблематичність застосування наведеного підходу зумовлена відсутністю в управлінського персоналу економічних суб'єктів достатніх практичних знань у сфері ідентифікації стадій їх життєвого циклу.

У будь-якому випадку при прийнятті рішень щодо управління прибутком власники й управлінський персонал у першу чергу повинні ідентифікувати напрями його розподілу виходячи із поставлених стратегічних цілей функціонування економічних суб'єктів.

Підсумки проведеного аудиторською компанією KPMG щорічного опитування вищого управлінського персоналу (CEO) засвідчують те що: «більшість керівників усвідомили, що основана ціль їхніх компаній переміщається з чистого прибутку до врахування їхньої суспільного призначення. Менше однієї четвертої опитаних (23%) вбачали загальну мету організації виключно в «управлінні вартістю акціонерного капіталу» у вузькому значенні цього слова; при цьому 54% вдавалися до значно ширшого, цілеспрямованого підходу, орієнтованого на багатьох стейкхолдерів, і приблизно кожен п'ятий (22%) впритул підійшов до думки, що їхня основана мета – покращити суспільство» [56]. Такий стан речей свідчить про відсутність стандартизованої моделі розподілу і використання прибутку, яка була б актуальна на певному етапі економічного розвитку для економічних суб'єктів, які мають спільні риси за формою власності, видами діяльності, розмірами тощо.

Отже, виходячи із сутності обліково-економічної категорії «прибуток» процес розподілу та використання отриманих позитивних фінансових результатів є індивідуальним управлінським завданням, яке потребує вирішення у контексті необхідності дотримання норм законодавства, забезпечення перспективної фінансової стійкості та належного фінансування виробничих й інших проєктів, потреби формування іміджу соціально відповідального суб'єкта бізнесу тощо. Складність та багатоаспектність досліджуваного процесу лишень підкреслює важливість формування релевантного інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень у сфері управління прибутком.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ НЕРОЗПОДІЛЕНИХ ПРИБУТКІВ ТА ПРОЦЕСУ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

У ринкових умовах господарювання діяльність економічних суб'єктів є багатоаспектним процесом, також динамічною системою, функціонування якої підпорядковане основній меті – отримання вигод у формі прибутку. Позитивні фінансові результати виконують надважливі функції, пов'язані із оцінювальними процесами прийнятих управлінських рішень, здійснених окремих господарських процесів чи операцій, діяльності економічних суб'єктів у цілому. Також незаперечним залишається факт того, що прибуток є оптимальним джерелом фінансування поточних й перспективних напрямів фінансово-господарської діяльності. Беручи до уваги зростання загальної прибутковості діяльності економічних суб'єктів (2015 р. – 373516013,2 тис. грн. (збиток); 2016 р. – 29705020,1 тис. грн.; 2017 р. – 168752792,7 тис. грн.; 2018 р. – 288305468,1 тис. грн.; 2019 р. – 523779001,5 тис. грн.) [51] та стабільність їх прибуткової частини (2015 р. – 73,3%; 2016 р. – 73,0%; 2017 р. – 72,4%; 2018 р. – 73,9%; 2019 р. – 73,6%) [51], питання розподілу прибутку, визначення напрямів та часток розподілу, контролювання операцій із використання розподіленого прибутку слід розглядати в якості організаційно-управлінських завдань, вирішення яких покликане збалансувати інтереси зацікавлених сторін.

Аналізуючи на національному рівні загальну величину власних джерел утворення господарських засобів суб'єктів господарювання слід вказати на стрімке зменшення від'ємного значення такої складової власного капіталу як «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» (2015 р. – 893834,4 млн. грн.; 2016 р. – 889070,3 млн. грн.; 2017 р. – 854316,4 млн. грн.; 2018 р. – 764579,3 млн. грн.; 2019 р. – 356644,2 млн. грн.) [9], що підкреслює потреби у прийнятті управлінських й облікових рішень щодо змін вартісного вираження елементів

власного капіталу.

Слід зазначити, що регламентація облікового відображення результатів фінансово-господарської діяльності національними приписами орієнтована на їх формування, а не на подальший розподіл чи використання (підкреслюється виконання системою бухгалтерського обліку вимірювальних та оцінювальних функцій). Крім цього на фоні зростання кількості економічних суб'єктів (юридичних осіб) у національній економічній системі (станом на 1.01.2016 р. – 1121347; 1.01.2017 р. – 1185071; 1.01.2018 р. – 1235024; 1.01.2019 р. – 1298435; 1.01.2020 р. – 1350627; 1.11.2020 р. – 1386272) [11], зменшується кількість суб'єктів підприємницької діяльності акціонерної форми власності, для яких розподіл прибутку характеризується вагомим ступенем регламентованості та розкриття даних (інформування користувачів) (станом на 1.01.2016 р. – 15571; 1.01.2017 р. – 15206; 1.01.2018 р. – 14710; 1.01.2019 р. – 14310; 1.01.2020 р. – 13902; 1.11.2020 р. – 13757) [11]. Опираючись на наведені факти слід констатувати твердження, що основною проблемою обліку результатів діяльності є брак управлінських дій та облікового забезпечення операцій, пов'язаних з розподілом й використанням прибутку, що призводить до оманливого бачення зацікавленими економічними суб'єктами значної суми нерозподілених фінансових ресурсів з неідентифікованим напрямом використання, фактично капіталізованих та відображених по статті «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», які практично використовуються для фінансування поточних аспектів господарської діяльності.

Національна практика обліку фінансових результатів зорієнтована на облікове відображення процесу їх формування, а не на подальше їх використання як форми власних фінансових ресурсів. Такий підхід носить асиметричний характер, проте все таки інформація про формування прибутку є релевантною для проведення його розподілу. Для визначення фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку суб'єкти господарювання використовують рахунок 79 «Фінансові результати» з відповідними субрахунками [10]. Серед досліджуваної сукупності суб'єктів господарювання аналітичні рахунки для відображення фінансових результатів використовують

тільки ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат» (для відображення результатів від основних та допоміжних видів діяльності), ТОВ «Шарпмайндз Юей» (для відображення результатів від виконання окремих проєктів) та ТДВ «Трембіта» (для відображення результатів роботи цехів) (дод. Ж). Аналітична інформація за вказаними розмірами дозволяє оцінити не тільки результативність окремих видів діяльності (продукції, проєктів), але й слугує орієнтиром у визначенні часток розподілу прибутку на розвиток окремих виробництв чи преміювання персоналу зайнятого в них тощо.

Крім цього для розподілу прибутку релевантною є інформація про розбіжності між обліковим значенням фінансових результатів та їх економічним трактуванням (фактично визначеним як різниця між грошовими надходженнями та витрачаннями від основних операційних видів діяльності), що дозволяє визначити пріоритетність капіталізації прибутку або ж здійснення фактичних виплат за рахунок нього. У даному випадку прийнятною є думка Р. Пакшевої: «важливо вміти ідентифікувати частину бухгалтерського прибутку, що відповідає нереалізованому прибутку та фіктивному прибутку, що загрожує майбутній діяльності підприємства» [61, с. 41]. Мова йде про так звані облікові фактори (методологічні особливості визнання та оцінки об'єктів обліку), які мають вплив на ідентифікацію доходів і витрат у методиці облікового формування фінансових результатів.

Найчастіше в системі бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств ідентифікуються резерви сумнівних боргів, інших видів резерви і забезпечення, витрати майбутніх періодів. Облікове відображення резервів і забезпечень має за мету достовірне відображення відповідних показників у фінансовій звітності, проте даний обліковий інструмент без належного обґрунтування його застосування та проведення інвентаризації в кінці звітного періоду може призвести до безпідставного завищення витрат (дебатування витратних рахунків), і як результат – зменшення бази розподілу прибутку. Створення резервів і забезпечень має значний вплив на формування фінансових результатів й бази розподілу прибутку для таких підприємств як ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат», ПрАТ «Чернівецький

хлібокомбінат» (дод. Ж). Тобто для даних суб'єктів господарювання величина облікового прибутку є меншою, а ніж результати, обчислені згідно економічних підходів, так як, ідентифіковані витрати будуть мати фактичний характер тільки у випадку настання таких подій як визнання контрагентів неплатоспроможними, прийняття рішень про виплату відпусток, отримання реалізованої продукції для гарантійного ремонту тощо. Наведені об'єкти обліку свідчать про можливість надання переваги щодо розподілу прибутку на користь проведення фактичних грошових виплат.

Відображення у системі обліку витрат майбутніх періодів дозволяє підвищувати вартісне вираження прибутку у короткострокових та середньострокових періодах, так як, не проводяться реєстрація операцій із зменшення активів чи збільшення зобов'язань у складі витрат звітного періоду. Ідентифіковані витрати майбутніх періодів у системі обліку ТОВ «Шарпмайндрз Юей» та ТОВ «Чалий бізнес груп» (дод. Ж) свідчать, що для проведення розподілу прибутку до уваги слід взяти факт завищення облікового прибутку в короткостроковому періоді. У даному випадку найбільш прийнятним рішенням є капіталізація більшої частини прибутку.

Таким чином, до чинників, які визначають напрями та частки розподілу прибутку також слід віднести підходи до облікового відображення процесів формування фінансових результатів, дослідження яких може вказати на пріоритетність того чи іншого напрямку використання, необхідність коригування часток розподілу, опортуністичну та антагоністичну поведінку управлінського персоналу у бажанні зменшити величину прибутку до розподілу, таким чином акумулюючи додаткові ресурси для фінансування діяльності в наступних звітних періодах.

Облікове відображення процесів розподілу та використання прибутку повинно базуватися на загальнонаціональних приписах (норми господарського та облікового законодавства), а також враховувати положення обраної моделі управління прибутком як джерела фінансових ресурсів для соціально-економічних суб'єктів. Політика розподілу й використання прибутку повинна бути узгоджена із законодавчими приписами національного рівня чи окремо

взятої галузі, адже держава також виступає зацікавленим соціально-економічним суб'єктом у результатах розподілу. Думка Р. Крайцірової, А. Ванової та Д. Оршагової базується на домінуванні законодавчих приписів у системі розподілу прибутку: «мета використання чистого прибутку не визначена вичерпно, за винятком нормативних актів» [57, с. 298].

На основі аналізу положень щодо розподілу прибутку, які наведені в нормативно-правових актах (дод. 3) [8; 35; 36; 38; 50] можна зробити висновки про брак послідовності дій та відсутність чітких регламентів, які б характеризували розподіл прибутку як цілісний системний процес. Ключовими твердженнями положень нормативних актів щодо розподілу прибутку є те, що прибуток залишається у розпорядженні суб'єкта господарювання, який самостійно визначає напрями його розподілу та використання, а також те, що держава залишає за собою право впливати на вибір напрямів розподілу й використання позитивних фінансових результатів через систему законодавчих норм. Необхідно зазначити, що сукупність управлінських дій по відношенню до прибутку по різному регламентується нормативно-правовим забезпеченням у залежності від форми власності та організаційно-правової форми функціонування суб'єктів підприємницької діяльності, що по суті є неправильним, адже досліджувана економічна категорія виконує для всіх них одні і ті ж функції.

Проаналізувавши зарубіжний досвід розподілу й використання прибутку, зокрема польських компаній, слід відмітити домінування напрямів, тих які характерні й для практики діяльності суб'єктів у національній економічній системі: виплата дивідендів; покриття збитків минулих періодів; виплата винагороди працівникам; здійснення інвестицій за рахунок прибутку; збільшення додаткового та резервного капіталу; здійснення платежів до соціального фонду компанії; меценатство; надання пожертв і благодійної допомоги тощо [54].

Таким чином, із всієї сукупності напрямів розподілу й використання прибутку, що ідентифіковані на теоретичному рівні, практично застосовуються тільки ті, які регламентовані нормами чинного законодавства. Така практика

розподілу й використання прибутку характерна не тільки для вітчизняних підприємств, але й для зарубіжних. Тірумалейзамі Р. [62] проаналізував у період з 2002 р. по 2016 р. ефективність використання 27 великими індійськими компаніями нерозподіленого прибутку та дійшов висновку про неефективність досліджуваних процесів. Дослідник акцентує увагу на необхідності обов'язкового розподілу прибутку, стверджуючи, що «нерозподілений прибуток не повинен зберігатися якщо управлінський персонал не може забезпечити ефективне його використання» [62, с. 150]

Серед всієї сукупності досліджуваних вітчизняних суб'єктів господарювання різних форм власності та масштабів господарської діяльності декларування особливостей функціонування системи розподілу прибутку, що відмінне від базових норм, які наводяться у статутних документах характерне тільки для ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» (розроблено та затверджено Положення про розподіл прибутку) (дод. Ж). Наведений стан речей не дозволяє ідентифікувати відповідне облікове забезпечення на основі внутрішніх регламентів процесів розподілу та використання прибутку. У переважній більшості випадків винесення питання про розподіл прибутку на порядок денний характерне тільки для суб'єктів господарювання корпоративної форми власності (ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат», ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат», ПрАТ «Чернівецький завод «Індустрія», ПрАТ «Чернівецький цегельний завод №3», ТДВ «Трембіта») (дод. И1-И3; И5; И9), що регламентоване законодавством на національному рівні.

Для всіх досліджуваних суб'єктів господарювання (крім ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат» (дод. И1) та ТДВ «Трембіта» (дод. И9) система розподілу прибутку базується на управлінських та облікових діях (для акціонерних товариств санкціонованих зборами власників), пов'язаних із сумуванням отриманого чистого прибутку (збитку) за звітний період із залишками нерозподілених прибутків (непокритих збитків). Наведені речі не потребують масштабного облікового забезпечення, спостерігається базове застосування рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» та субрахунків до нього [10]. Для облікової практики в ПрАТ «Чернівецький

олійно-жировий комбінат» у 2015-2017 рр. були характерні бухгалтерські записи, пов'язані зі збільшенням резервного капіталу за рахунок прибутку (дебет 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», кредит 43 «Резервний капітал»), а для системи бухгалтерського обліку ТДВ «Трембіта» протягом всього досліджуваного періоду – записи, пов'язані з виплатою дивідендів учасникам (дебет 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», кредит 67 «Розрахунки з учасниками»). Доцільно відмітити, що суб'єкти господарювання при використанні нерозподіленого прибутку не застосовують субрахунок 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» [10], а формують обліковий запис із відображенням субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений» по дебету.

Для низки суб'єктів господарювання характерне рішення про спрямування прибутку на розвиток виробництва (ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» (дод. И2), ПрАТ «Чернівецький цегельний завод №3» (дод. И5)) при цьому в облікових записах простежується тільки зростання кредитового сальдо по рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що на нашу думку є методично неправильним.

Фактично здійснювана політика розподілу прибутку багато в чому залежить від приналежності власників (учасників, акціонерів) до системи управління. Їх економічним інтересам можуть відповідати заходи із фіктивного завищення розміру прибутку та прийняття рішення про його розподіл. Для більшості суб'єктів господарювання корпоративної форми власності суміщення функцій власності та управління є менш характерним, а ніж для приватних підприємств та товариств з обмеженою чи додатковою відповідальністю. Управлінський персонал ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат» (дод. И1) володіє незначною кількістю акцій при наявності мажоритарного власника ТОВ «Вінницька промислова компанія» (97,11% акцій). Станом на 12.02.2020 р. єдиним власником акцій ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» є ПрАТ «Славутич-Інвест» (100% акцій) [41]. У структурі власності ПрАТ «Чернівецький завод «Індустрія» найбільшим власником – фізичною особою є голова Наглядової ради В.В. Чумаченко (9,81% акцій), при мажоритарних

власниках – юридичних особах: ТОВ «Роял Капітал Менеджмент» (16,93% акцій); ТОВ «Армада Капітал» (9,56% акцій) (дод. ИЗ). Управлінська діяльність ТОВ «Шарпмайндрз Юей» (дод. И8) побудова на повноцінній передачі функцій управління найманим працівникам. Моделі управління всіх інших досліджуваних суб'єктів господарювання (дод. 4-7; 9) передбачають входження до органів управління або ж контролю мажоритарних власників. Проте поєднання функцій власності та управління, так як і фактор виду діяльності не визначають специфічних ознак у моделі розподілу прибутку.

Зважаючи на стратегічні цілі розвитку досліджуваних суб'єктів господарювання (в основному вони передбачають нарощування обсягів діяльності, підвищення прибутковості та якості продукції, зокрема через оновлення виробничих ліній тощо [31-34; 38]) Після законодавчо-регламентних приписів домінантним фактором, який впливає на модель розподілу та використання прибутку є поточний стан та перспективна забезпеченість фінансовими та іншими видами ресурсів. У даному контексті прибуток виступає внутрішнім джерелом фінансування різноманітних проєктів, що вимагає визначення ефективності використання зароблених фінансових ресурсів, а отже й налагодження раціональної системи облікового забезпечення процесів розподілу та використання прибутку.

Отже, розподіл прибутку – це індивідуальний процес для кожного суб'єкта господарювання на який впливає значна кількість факторів, процес, що забезпечує фінансування окремих аспектів (проєктів) господарської діяльності. Зважаючи на важливість виконуваних прибутком функцій в господарських процесах та наявність прямих й опосередкованих інтересів до процесу його розподілу та використання серед економічних суб'єктів слід забезпечити підвищення інформативності та релевантності відповідної підсистеми обліку. Адже з'ясований стан практики облікового забезпечення досліджуваних процесів свідчить про відсутність повноцінного застосування інструментів облікового оброблення та розкриття інформації про розподіл й використання прибутку.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ

Важливість прибутку як індикатора економічного зростання суб'єктів підприємницької діяльності у нинішніх умовах ведення бізнесу не зменшується, досліджувана категорія й надалі залишається величиною щодо якої має інтереси найбільша кількість суб'єктів економічної та соціальної сфер, що вимагає приділення належної уваги процесу розподілу й використання прибутку. Розглядаючи досліджувані процеси з точки зору бухгалтерського обліку слід констатувати необхідність чіткої ідентифікації складових: власне розподіл прибутку та власне використання (споживання) прибутку суб'єкта господарювання (рис. 3.1).

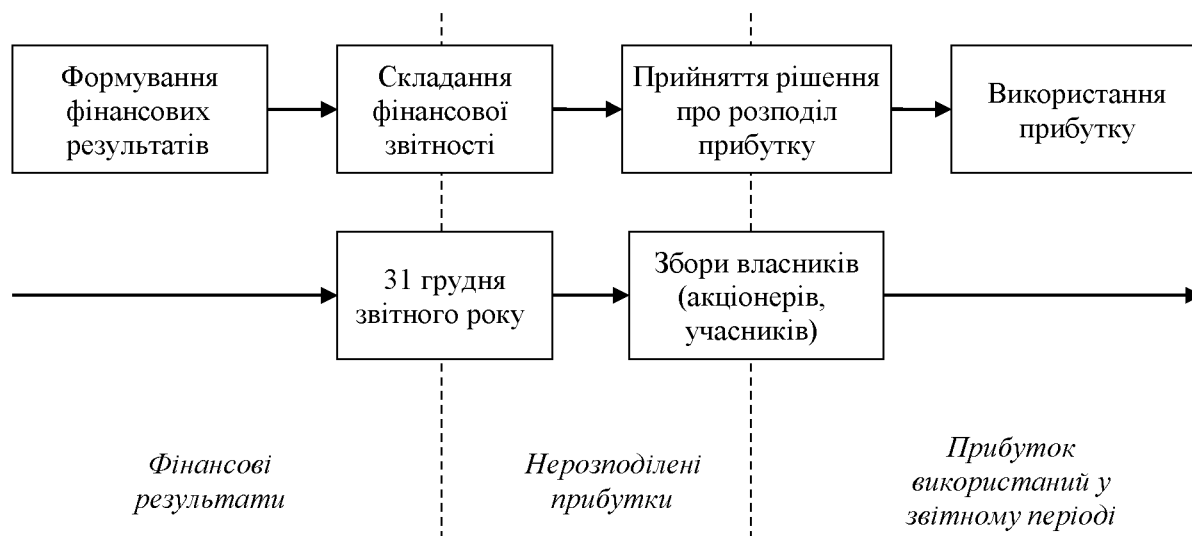

Рис. 3.1. Послідовність розподілу та використання прибутку

Розподіл прибутку – це процес, який базується на прийнятті власниками або ж уповноваженим органом управлінських рішень організаційного характеру щодо направлення частин прибутку на фінансування

ідентифікованих напрямів розвитку суб'єкта господарювання (з облікової точки зору даний процес передбачає формування системи бухгалтерських аналітичних рахунків до синтетичних рахунків класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань» відповідно до заявлених напрямів використання прибутку, а також здійснення внутрішніх змін у власному капіталі). У свою чергу використання прибутку – це фактичне списання раніше розподілених частин прибутку на фінансування визначених рішенням про розподіл аспектів фінансово-господарської діяльності (з облікової точки зору передбачається застосування подвійного запису для відображення сум використаного прибутку у результаті чого простежується зменшення власного капіталу та відповідні зміни по рахунках, які характеризуються задекларовані напрями використання розподіленого прибутку).

Ідентифіковані напрями розподілу та використання прибутку доцільно об'єднати у наступні групи: використання прибутку для виплат власникам; використання прибутку для забезпечення економічного розвитку; використання прибутку для забезпечення соціального розвитку. Кожний суб'єкт господарювання, виходячи із господарської необхідності, може конкретизувати напрями розподілу прибутку виділяючи у наведених групах наступні порядки його спрямування. Саме сформована система виплат та спрямувань прибутку є основою для удосконалення облікового забезпечення процесів його розподілу та використання.

З облікової точки зору формування даних про прибуток звітного періоду, нерозподілений прибуток, їх розподіл й використання неможливе без відповідної системи синтетичних та аналітичних рахунків бухгалтерського обліку [60].

У цілях правильної ідентифікації напрямів розподілу та часток використання дослідники пропонують активно застосовувати облікові дані про формування фінансових результатів у розрізі окремих аспектів діяльності (види продукції (послуг), проєкти, центри відповідності, територіально відокремлені виробничі підрозділи тощо). Зокрема, С.О. Кузнецова пропонує визначати

маржинальний дохід для товарних позицій та категорій асортименту та використовувати безсальдовий активно-пасивний рахунок 78 «Маржинальний дохід» [13]. У свою чергу Л.А. Поливана надає конструктивні пропозиції для наближення облікової величини прибутку до його економічного значення (пропонує застосовувати субрахунок 790 «Валовий прибуток» з відповідними субрахунками третього порядку 7901 «Відстрочений валовий прибуток» та 7902 «Отриманий валовий прибуток» [30]), що дозволяє отримати релевантну інформацію для прийняття рішення щодо капіталізації чи споживання прибутку.

Пропозиції окремих науковців і практиків щодо удосконалення бухгалтерського обліку нерозподіленого прибутку стосуються уточнення назви синтетичного рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» та субрахунків до нього. Так, І.П. Склярчук вказує на некоректну назву синтетичного рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», стверджує про необхідність зміни його назви на 44 «Отриманий чистий прибуток (збиток)» [42]. Орлова В.К. й О.Я. Корпан акцентують увагу на зміні назви субрахунку 443 «Прибуток використаний у звітному періоді» на «Прибуток розподілений у звітному періоді» [25].

Низка науковців та практиків, зокрема Т.І. Тесленко, Н.В. Конькова [46] та А.А. Хуторян [49] вказують про потребу відкриття до синтетичного рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» та його субрахунків аналітичних рахунків, які б характеризували отримані фінансові результати в розрізі видів діяльності та використання прибутку на їх фінансування. Кузь В.І. пропонує до субрахунку 441 «Прибуток не розподілений» відкривати наступні аналітичні рахунки: 441.1 «Прибуток до розподілу»; 441.2 «Прибуток для покриття непередбачуваних витрат та збитків»; 441.3 «Прибуток для розвитку виробництва»; 441.4 «Прибуток для соціального розвитку»; 441.5 «Прибуток для виплати дивідендів» [14], при цьому змінивши його назву на «Прибуток нерозподілений (невикористаний)».

Вказуючи на потреби більш масштабніших змін у складі бухгалтерських

рахунків з бухгалтерського обліку процесів розподілу й використання прибутку О.П. Славкова та К.М. Фонталіна пропонують ввести у практику застосування синтетичний рахунок 43 «Фонди та забезпечення» з наступними субрахунками: 431 «Фонд розвитку виробництва»; 432 «Фонд розвитку соціальної сфери»; 433 «Фонд матеріального забезпечення»; 434 «Фонд розвитку інвестиційної діяльності»; 435 «Фонд страхових виплат» [43, с. 426]. Пропозиції дослідниць є цілком слушними та практичними у виконанні завдань підвищення інформативності досліджуваної підсистеми бухгалтерського обліку, проте слід вказати на неоднозначність у визначенні напрямів розподілу прибутку та відсутність подальших пропозицій, які б характеризували завершеність облікового процесу та відповідне розкриття інформації на останньому його етапі.

Зважаючи на потребу раціоналізації, забезпечення прозорості та підвищення інформативності підсистеми обліку нерозподіленого прибутку (непокритого) збитку необхідно застосувати низку організаційних та методичних заходів для удосконалення облікового відображення процесів розподілу та використання прибутку:

1. Усунути із системи бухгалтерських рахунків субрахунок 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» [10], інформаційне навантаження про використаний прибуток нестимуть інші бухгалтерські субрахунки (аналітичні рахунки), які характеризуватимуть не тільки обсяги, але й напрями використання, що слугуватиме основою для систематизації та узагальнення даних у форматі звітних показників.

2. Передбачити застосування системи субрахунків до синтетичного рахунку класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань», які б характеризували використання прибутку за напрямками: для виплат власникам; для забезпечення економічного розвитку; для забезпечення соціального розвитку (доцільно запропонувати використання синтетичного рахунку «Невикористані прибутки» із відповідними субрахунками, що характеризують напрями використання прибутку).

3. Наділити запропонований синтетичний рахунок «Невикористані прибутки» числовим шифром №43 (резервний капітал, що створюється згідно законодавчих регламентів обліковувати на субрахунку 432 «Прибуток для забезпечення економічного розвитку», адже його формування покликане забезпечити фінансову стабільність суб'єкта господарювання. Або ж на синтетичному рахунку №49 як частину розподіленого прибутку, що не отримала цільового призначення щодо його використання).

4. Затвердити зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організації [10], а саме змінити назву синтетичного рахунку 43 «Резервний капітал» на «Невикористані прибутки» та передбачити до нього наступні субрахунки: 431 «Прибуток для виплат власникам» (для облікового відображення розрахунків за нарахованими дивідендами та іншими виплатами); 432 «Прибуток для забезпечення економічного розвитку» (для облікового відображення операцій з оновлення матеріально-технічного забезпечення за рахунок прибутку; стимулювання підвищення рівня продуктивності праці; фінансування різного роду інвестиційних проєктів; покриття збитків минулих періодів); 433 «Прибуток для забезпечення соціального розвитку» (для облікового відображення операцій із фінансування за рахунок прибутку соціальних та культурних проєктів у межах суб'єкта господарювання, громади, фінансування спонсорських та меценатських проєктів тощо).

5. На основі запропонованої системи аналітичних рахунків розширити рамки інформування користувачів про розподіл та використання прибутку у форматі фінансової звітності (доповнити статтю «Розподіл прибутку» Звіту про власний капітал та формувати додатковий розділ «Розподіл та використання прибутку» у Примітках до річної фінансової звітності).

У табл. 3.1 наведені типові кореспонденції бухгалтерських рахунків із застосуванням запропонованої системи субрахунків із облікового відображення процесів розподілу й використання прибутку.

Таблиця 3.1

Бухгалтерські проведення з обліку та використання прибутку

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відображено процес розподілу прибутку:		
1.1	- для виплат власникам (акціонерам, учасникам)	441 «Прибуток нерозподілених»	431 «Прибуток для виплат власникам»
1.2	- для забезпечення економічного розвитку суб'єкта господарювання		432 «Прибуток для забезпечення економічного розвитку»
1.3	- для забезпечення соціального розвитку суб'єкта господарювання		433 «Прибуток для забезпечення соціального розвитку»
2	Використано прибуток за визначеними напрямками протягом звітного періоду:		
2.1	- для виплат власникам (акціонерам, учасникам)	431 «Прибуток для виплат власникам»	67 «Розрахунки з учасниками»
2.2	- для забезпечення економічного розвитку суб'єкта господарювання	432 «Прибуток для забезпечення економічного розвитку»	31 «Рахунки в банках» 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» 42 «Додатковий капітал» 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» 65 «Розрахунки за страхування» 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» 68 «Розрахунки за іншими операціями»
2.3	- для забезпечення соціального розвитку суб'єкта господарювання	433 «Прибуток для забезпечення соціального розвитку»	

Джерело: власна розробка

У цілях дотримання облікових регламентів щодо відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку, по окремих з них слід формувати два бухгалтерські проведення, одне з яких буде характеризувати перемутаційні зміни у власному капіталі (зменшення по пасивному рахунку 43 «Невикористання прибутки» та збільшення по рахунку 42 «Додатковий капітал»), тобто відображатиме використання прибутку. Такий підхід стосується господарських операцій, які передбачають збільшення за рахунок отриманого чи раніше нерозподіленого прибутку активів, які перебуватимуть у власності суб'єкта господарювання. По інших операціях із використання прибутку дебетуватимуться рахунки на яких ведеться облік грошових коштів, складових власного капіталу, а головне розрахунків.

Ідентифікація для облікового відображення процесів розподілу та

використання прибутку системи аналітичних рахунків дозволяє у рамках провадження облікового процесу формувати звітні показники. Для релевантного інформування зацікавлених користувачів про здійсненні операції щодо розподілу та використання прибутку за визначеними напрямками слід внести зміни до системи показників фінансових звітів, зокрема до Звіту про власний капітал [24] та до Приміток до річної фінансової звітності [37]. У Звіті про власний капітал замість статей «Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу» (код рядка 4205) та «Відрахування до резервного капіталу» (код рядка 4210) доцільно навести показники «Прибуток для забезпечення економічного розвитку» та «Прибуток для забезпечення соціального розвитку». Більш детальну інформацію про обсяги використання прибутку та залишки за напрямками доцільно наводити у Примітках до річної фінансової звітності або ж у форматі Пояснювальної записки до фінансової звітності з використанням запропонованої табличної форми групування звітних показників.

Таблиця 3.2

Розділ XVI «Розподіл та використання прибутку» Приміток до річної фінансової звітності

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	Надходження	Використання	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5	6
Прибуток для виплат власникам	1610				
Прибуток для забезпечення економічного розвитку	1611				
Прибуток для забезпечення соціального розвитку	1612				
Разом	1613				

Джерело: власна розробка

У дод. Л наведений приклад застосування запропонованої системи рахунків бухгалтерського обліку процесів розподілу та використання прибутку із подальшим заповнення додаткового розділу до Приміток до річної

фінансової звітності.

Удосконалення фінансової звітності у частині даних про процеси розподілу та використання прибутку забезпечить підвищення інформативності фінансової звітності для зацікавлених користувачів, а також усунення інформаційної асиметрії щодо взаємопов'язаних процесів: формування фінансових результатів та використання прибутку (покриття збитків). А головне запропоновані новації в організаційному та методичному забезпеченні облікового відображення операцій з розподілу й використання прибутку суб'єктів господарювання усунуть оманливе бачення ситуації зростання величини нерозподілених прибутків, у той час коли вони фактично використовуються для фінансування поточних та перспективних напрямів фінансово-господарської діяльності економічних суб'єктів.

Отже, у цілях підвищення інформативності та релевантності облікових даних про процеси розподілу й використання прибутку суб'єктів підприємницької діяльності прийнятним є практичне застосування бухгалтерських рахунків, які дозволяють систематизувати у групи потенційні напрями використання прибутку (прибуток для виплат власникам, для забезпечення економічного та соціального розвитку), а також, у межах послідовності здійснення облікового процесу, формувати релевантні для зацікавлених користувачів звітні показники.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами написання наукової роботи обґрунтовано теоретичні, організаційні та методичні положення, а також розроблено практичні рекомендації з удосконалення облікового відображення процесів розподілу й використання прибутку задля підвищення рівня поінформованості зацікавлених користувачів та релевантності облікових даних. Основні висновки науково-практичного дослідження наступні:

1) у господарських процесах прибуток залишається надважливим об'єктом управління, адже він виконує ресурсоформуючу, оцінювальну, іміджеву та інші функції. Процес ідентифікації напрямів розподілу прибутку залежний від багатьох факторів, в основі врахування впливу яких лежить твердження, що результати використання власних фінансових ресурсів повинні забезпечити прийнятний рівень фінансового стану суб'єкта господарювання та можливість відтворення факторів виробництва, що брали участі у формуванні позитивних фінансових результатів. Важливість процесу розподілу підкреслюється ще тим фактом, що переслідуючи певні антагоністичні цілі окремі суб'єкти економічних відносин можуть лобіювати процедури облікового забезпечення, фіктивно впливаючи на величину прибутку до розподілу. На даному етапі економічного розвитку прийнятними загальними напрямками розподілу й використання прибутку є здійснення виплат власникам (акціонерам, учасникам), забезпечення економічного та соціального розвитку економічних і соціальних суб'єктів;

2) проаналізувавши стан підсистеми бухгалтерського обліку розподілу та використання прибутку слід вказати на значну її асиметричність відносно процесу формування фінансових результатів. Для більшості досліджуваних суб'єктів господарювання, незважаючи на їх форму власності, організаційну структуру, модель управління та масштаби діяльності, практика розподілу

прибутку відсутня, що призводить до збільшення залишків по рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» та до оманливого бачення наявності вільних фінансових ресурсів до розподілу, які фактично використовуються для фінансування поточної або ж перспективної діяльності. При визначенні змісту та формуванні облікового забезпечення процесів розподілу та використання прибутку суб'єкти організації обліку повинні враховувати існуючі законодавчі регламенти, специфіку управління прибутком та поточний й перспективний фінансовий стан тощо;

3) процес розподілу та використання прибутку базується на рішенні власників, покликаний вирішувати складні та стратегічні управлінські завдання, залежний від багатьох чинників розвитку соціально-економічного середовища. Прийняття управлінських рішень щодо прибутку потребує належного інформаційного забезпечення, яке поряд із основними функціями повинно мати презентаційне значення для зовнішніх користувачів, інформувати їх про ключові аспекти діяльності та стратегічні напрями розвитку. Практичне застосування запропонованого синтетичного рахунку 43 «Невикористані прибутки» з відповідними субрахунками (431 «Прибуток для виплат власникам»; 432 «Прибуток для забезпечення економічного розвитку»; 433 «Прибуток для забезпечення соціального розвитку») забезпечить підвищення інформативності процесу розподілу та фактичного використання прибутку, надасть можливість ефективно, у рамках облікового процесу, формувати показники звітності, створить можливості для контролю та оцінки ефективності використання власних фінансових ресурсів тощо. Деталізація наведених напрямів використання прибутку, а отже й розширення меж аналітичного обліку повинні відповідати обраній управлінським персоналом до застосування моделі управління прибутком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азрилиян А.Н. Большой экономический словарь: 5-е изд. доп. и перераб. М.: Институт новой экономики, 2002. 1280 с.
2. Андріяш А.С., Могилова А.Ю. Особливості управління прибутком підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 6(1). С. 68-70.
3. Бернар И., Колли Ж-К. Толковый экономический и финансовый словарь: в 2 т. М. «Международные отношения», 1997. 760 с.
4. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. М.: Книжный мир, 2001. 895 с.
5. Велш Г., Шорт Г. Основи фінансового обліку. К. : Основи, 2006. 687 с.
6. Волошина В.В., Филоненко А.Н., Березовенко С.Н. Справочник экономиста-международника. К.: Политиздат Украины, 1990. 399 с.
7. Гарбузов В.Ф. Финансово-кредитный словарь: в 3 т. М.: Финансы и статистика, 1986. 511 с.
8. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 10.01.2021).
9. Діяльність суб'єктів господарювання – 2019. Державна служба статистики України. Статистичний збірник. С. 100. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/11/DSG_2019.pdf. (дата звернення: 12.01.2021).
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 09.01.2021).
11. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання. Державна служба статистики України. URL:

http://www.ukrstat.gov.ua/edrpo/ukr/EDRPU_2020/ks_opfg/ks_opfg_0120.htm.

(дата звернення: 13.01.2021).

12. Козак В.Є., Христич Г.О. Економічні результати як елементи оцінки діяльності. *Вісник ХНУ*. 2009. №6. Т.2. С. 7-11.

13. Кузнецова С.О. Облік прибутку в управлінні діяльністю торговельних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Х., 2011. 20 с.

14. Кузь В.І. Облік формування фінансових результатів та розподілу прибутку в акціонерних товариства. Дисертація на здоб. наук. ступ. к.е.н.. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). ЖДТУ. 2011. 276 с.

15. Кузь В.І. Класифікація облікових факторів впливу на формування фінансових результатів підприємства. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. Житомир: ЖДТУ, 2011. №4(58). С. 49-52.

16. Кузь В.І., Марущак І.В. Удосконалення обліку розподілу прибутку в умовах зміни цілей господарської діяльності та зростання інтересів користувачів облікової інформації. *Часопис економічних досліджень*. 2021. №1 (1). URL: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/err/article/view/155>. (дата звернення: 1.02.2021).

17. Марущак І.В. Розподіл прибутку: обліковий аспект. *Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020: тези доп. міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 3-4 грудня 2020 р. Україна, Дніпро, 2020. Т.2. 596 с. С. 51-54.*

18. Марценяк Н.О., Лащак В.В. Понятійно-термінологічний словник з контролю, аудиту та ревізії. Чернівці, 2005. 103 с.

19. Мельник Т.Ю. Теоретичні аспекти аналітичного забезпечення контролювання розподілу прибутку підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 12. Ч.2. С. 201-205.

20. Молдованов М.І. Енциклопедичний словник бізнесмена: менеджмент,

маркетинг, інформатика. К.: Техніка, 1993. 856 с.

21. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія. К.: Видавничий центр «Академія», 2002. 952 с.

22. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета; пер. с англ.; под ред. Я.В. Соколова. 2-е изд., стереотип. М.: Финансы и статистика, 2004. 496 с.

23. Ноубс К. Карманный словарь-справочник бухгалтера; пер. с англ. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1993. 200 с.

24. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 08.01.2021).

25. Орлова В.К., Корпан О.Я. Використаний/розподілений. Оцінка достовірності інформації щодо нерозподіленого прибутку в балансі. *Аудитор України*. 2010. № 7 (179). С. 48-51.

26. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 2. С. 25-37.

27. Пипко В.А., Булавина Л.Н. Настільна книга бухгалтера та аудитора. М.: Фінанси і статистика, 2011. 592 с.

28. Підгірна В.С. Теоретико-методологічні засади розподілу та використання прибутку суб'єктів господарювання. *Економічний форум*. 2014. № 4. С. 241-248.

29. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 10.01.2021).

30. Поливана Л.А. Облік і аналіз фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2010. 20 с.

31. Приватне акціонерне товариство «Чернівецький завод «Індустрія». URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/00191299>. (дата звернення: 18.12.2020).

32. Приватне акціонерне товариство «Чернівецький олійно-жировий

комбінат». URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/00373959>. (дата звернення: 18.12.2020).

33. Приватне акціонерне товариство «Чернівецький цегельний завод №1». URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/05383253>. (дата звернення: 18.12.2020).

34. Приватне акціонерне товариство «Чернівецький цегельний завод №3». URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/05508177>. (дата звернення: 18.12.2020).

35. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>. (дата звернення: 10.01.2021).

36. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>. (дата звернення: 10.01.2021).

37. Про примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 р. №302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text> (дата звернення: 09.01.2021).

38. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 р. №2257-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>. (дата звернення: 08.01.2021).

39. П(С)БО 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. №290. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. (дата звернення: 09.01.2021).

40. П(С)БО 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення: 01.01.2021).

41. Публічне акціонерне товариство «Чернівецький хлібокомбінат». URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/03293304>. (дата звернення: 18.12.2020).

42. Склярук І.П. Удосконалення обліку прибутку підприємств пивоварної промисловості. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка*. 2013. № 12(153). С. 94-99.

43. Славкова О.П., Фонталіна К.М. Проблемні питання обліку

нерозподіленого прибутку. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Випуск 5(10). С. 424-428.

44. Собченко Т.С., Гнесь О.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами суб'єктів малого підприємництва. *Молодий вчений*. 2017. № 10(50). С. 1054-1059.

45. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского обліку. М: Финансы і статистика, 2000. 496 с.

46. Тесленко Т.І., Конькова Н.В. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2013. № 4. С. 356-360.

47. Хендриксен Э.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета. Пер. с англ. М.: Финансы и статистика, 2000. 576 с.

48. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект; пер с англ. О.Д. Кавериной, И.В. Романовского; под ред. Я.В. Соколова. Москва : Финансы и статистика, 2003. 416 с.

49. Хуторян А.А. Облік та аудит формування фінансових результатів (на прикладі підприємств гірничо-збагачувального комплексу): автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. К., 2010. 20 с.

50. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. (дата звернення: 12.01.2021).

51. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2019). Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/size_20.htm. (дата звернення: 12.01.2021).

52. Baruch L. Corporate Earnings: Facts and Fiction. *Journal of Economic Perspectives*. 2003. Volume 17, Number 2. 27-50 pp.

53. Desai M.-A. The Degradation of Reported Corporate Profits. *Journal of Economic Perspectives*. 2005. Volume 19, Number 4. 171-192 pp.

54. Distribution of profits in companies. BPG Polska. URL: <https://www.bpg.pl/en/news/distribution-of-profits-in-companies,268>. (дата

звернення: 10.01.2021).

55. Eriotis, N. (2005). The Effect Of Distributed Earnings And Size Of The Firm To Its Dividend Policy: Some Greek Data. *International Business & Economics Journal*. Volume 4, Number 1, 67-74.

56. KPMG 2020 CEO Outlook. Спецвипуск, присвячений COVID-19. URL: <https://home.kpmg/ua/uk/home/insights/2020/08/global-ceo-outlook-2020.html>. (дата звернення: 09.01.2021).

57. Krajcirova R., Ferenczi Vanova A. and Orszaghova D. Profit Distribution and Payment of Dividends in Certain Commercial Companies and Cooperatives in Terms of Accounting and Tax Legislation of the Slovak Republic and European Union. *Proceedings of the International Conference «Economic Science for Rural Development»*. 21-22 April 2016, Jelgava, LLU ESAF, No 43. pp. 297-297.

58. Lintner J. (1956). Distribution of Incomes of Corporations Among Dividends, Retained Earnings, and Taxes. *The American Economic Review*. Vol. 46, No. 2, 97-113.

59. Long, R. and Fang T. (2012) Do Employees Profit From Profit Sharing? Evidence From Canadian Panel Data. *ILR Review*. Vol. 65, No. 4, 899-927.

60. Norris H. (1945). Profit: Accounting Theory and Economics. *Economica*. Vol. 12, No. 47, 125-133.

61. Pakšiová R. The Critical Analysis of Profit for its Allocation Decision-Making. *Scientific Annals of Economics and Business*. 2017. 64 (SI), 41-56 pp.

62. Thirumalaisamy R. The efficiency implications of corporate earnings retentions. *African Journal of Business Management*. 2020. Vol. 14(4), pp. 140-150.

63. Tomkiewicz, J. (2017). The Social Consequences of Income Distribution – Are Increasing Company Profits a Threat to Economic and Social Stability? *Polish Sociological Review*. 198, 203-218.

64. Vahid N., Dehghanpour M. & Nasirizadeh H. Comparison between accounting profit and economic profit and its effect on optimal point of production. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*. 2013; vol. 2, No. 3, 493-499 pp.

65. White R. (2017). Profit Maximization Does Not Necessitate Profit Prioritization. *The Journal of Ayn Rand Studies*, Vol. 17, No. 2, 201-226.

66. Wang Z, Hu H., Zeng Q and Li X. (2016) Profit Sharing and the Stability of Shipping Alliances Based on Game Theory. *Journal of Transport Economics and Policy*. Vol. 50, No. 3, 245-261.

67. Zubair H. Some issues in the measurement of profit Accountants versus economists. *World Journal of Business and Management: Macrothink Institute*. 2017, Vol.3, No.2, 13-29 pp.

Додатки

ПЕРЕЛІК ДОДАТКІВ

Додаток А – Функції прибутку в господарських соціально-економічних процесах на мікро та національному рівнях

Додаток Б – Розкриття сутності категорії «прибуток» у науково-довідкових джерелах

Додаток В – Визначення фінансових результатів у національній системі бухгалтерському обліку

Додаток Г – Концепції відображення фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку

Додаток Д – Фактори впливу на розподіл прибутку підприємства

Додаток Е – Групи показників, які потребують оцінки на різних стадіях життєвого циклу підприємства з метою визначення норм контролювання розподілу прибутку

Додаток Ж – Регламентування та інформативність облікового забезпечення формування фінансових результатів та процесів розподілу й використання прибутку

Додаток З – Регулювання системи розподілу прибутку положеннями нормативно-правових актів

Додаток И1 – Дані ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат»

Додаток И2 – Дані ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Додаток И3 – Дані ПрАТ «Чернівецький завод «Індустрія»

Додаток И4 – Дані ПрАТ «Чернівецький цегельний завод №1»

Додаток И5 – Дані ПрАТ «Чернівецький цегельний завод №3»

Додаток И6 – Дані ПП «Техресурс – 1»

Додаток И7 – Дані ПП «Гермес – 1»

Додаток И8 – Дані ТОВ «Шарпмайндз Юей»

Додаток И9 – Дані ТДВ «Трембіта»

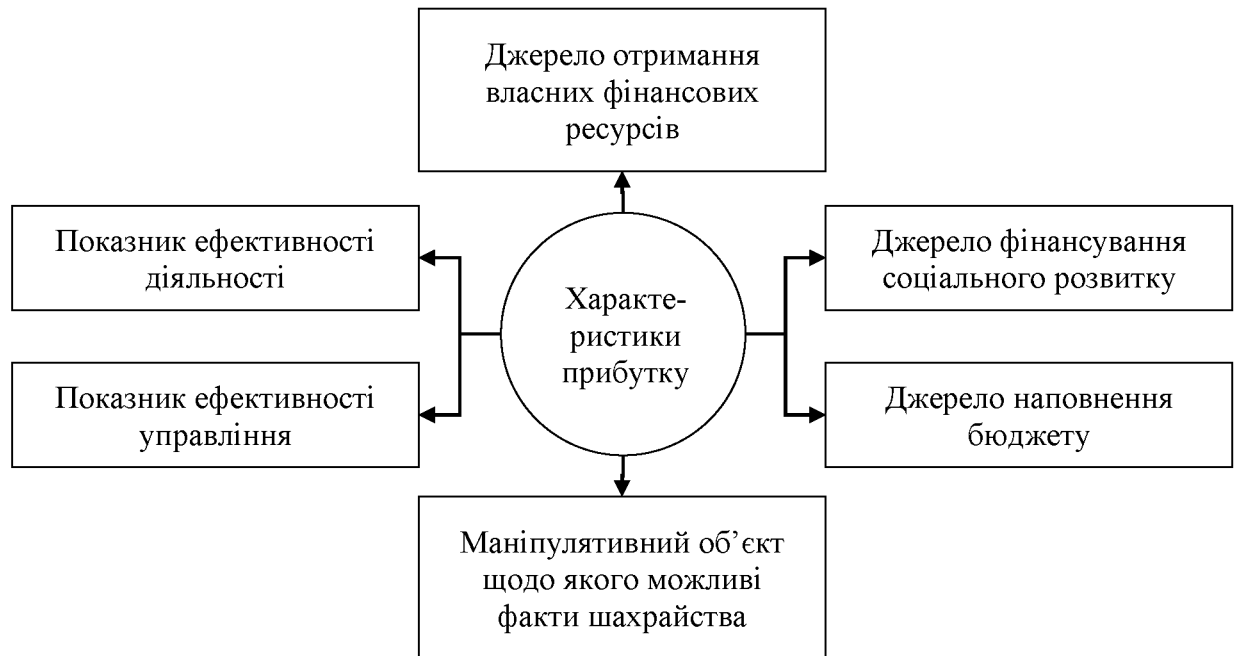
Додаток И10 – Дані ТОВ «Чалий бізнес груп»

Додаток К – Удосконалення синтетичного та аналітичного обліку процесу розподілу та використання прибутку

Додаток Л – Приклад застосування запропонованої системи рахунків бухгалтерського обліку процесів розподілу та використання прибутку

Додаток А

Функції прибутку в господарських соціально-економічних процесах на мікро та національному рівнях

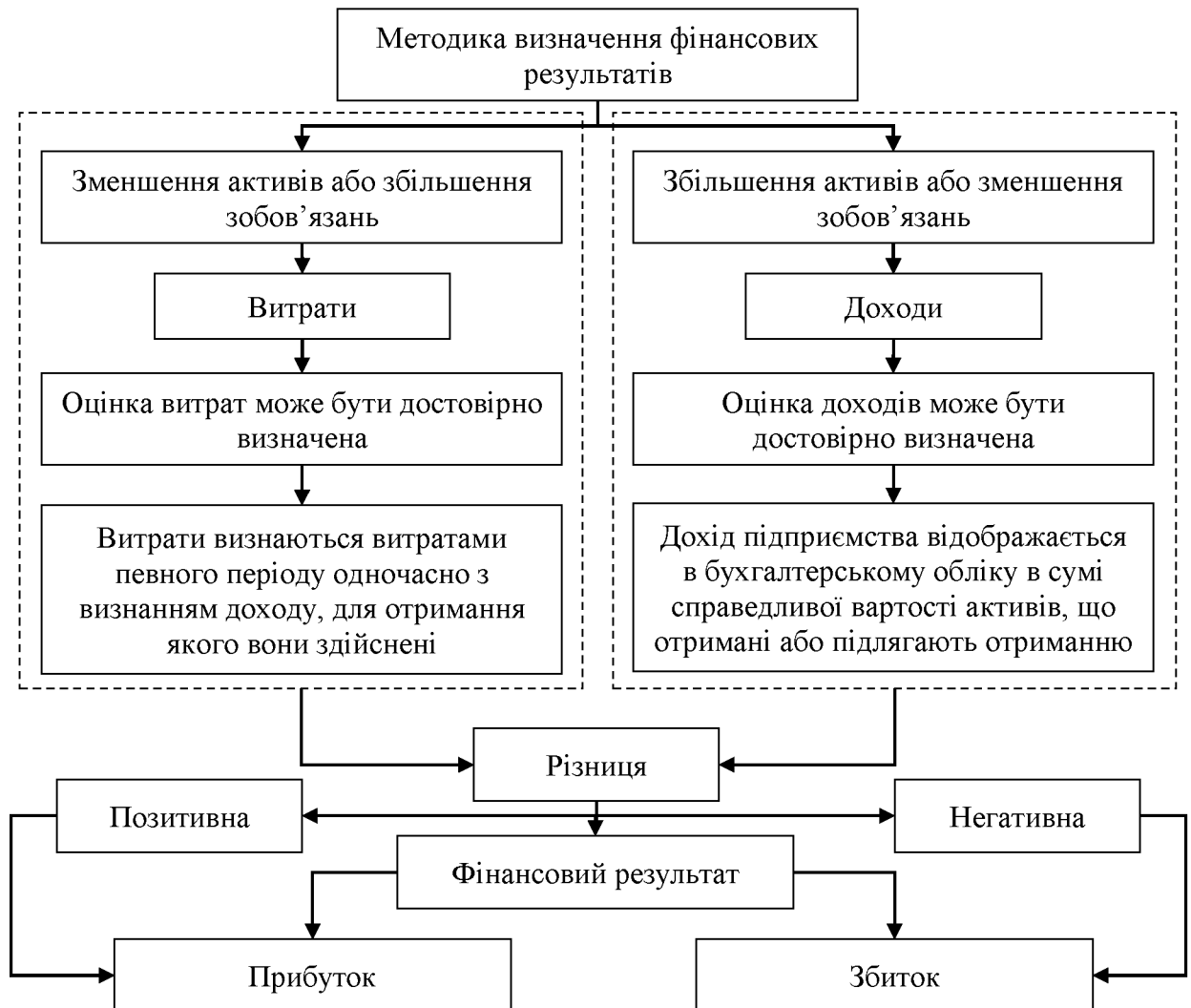
Джерело: власна розробка

Додаток Б

Розкриття сутності категорії «прибуток» у науково-довідкових джерелах

№ з/п	Дослідники	Зміст та суть категорії
1	2	3
1	Азріліян А.Н.	«Прибуток – різниця між виручкою від реалізації продукту господарської діяльності і сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність в грошовому вимірнику [1, с. 757]
2	Андріяш А.С., Могилова А.Ю.	«Прибуток – це та частина виторгу, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу, комерційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, та слугує засобом відтворення і головним мотивом здійснення такої діяльності для власників підприємства в поточному та перспективному періоді» [2, с. 68].
3	Бернар І, Коллі Ж-К.	Прибуток – різниця між всіма надходженнями підприємства і всіма витратами, пов'язаними з виробництвом і реалізацією товарів і послуг [3, с. 405]
4	Борисов А.Б.	«Прибуток – перетворена форма доданої вартості, що виступає як перевищення доходу над витратами за визначений період часу» [4, с. 566]
5	Велш Г., Шорт Г.	«Прибуток – це перевищення виручки над витратами» [5, с. 301]
6	Волошина В.В., Филоненко А.Н., Березовенко С.Н.	«Прибуток – сума, що залишається після того, як підприємство сплатило за всіма своїми рахунками (зобов'язаннями)» [6, с. 280]
7	Козак В.Є., Христич Г.О. []	«Прибуток – це частина додаткової вартості, створеної і реалізованої, готової до розподілу» [12, с. 9]
8	Марценяк Н.О.	«Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати» [18, с. 77]
9	Молдованов М.І.	«Прибуток – одна із форм вартості додаткового продукту, що виступає як різниця між ціною реалізації товару і затратами на його виробництво» [20, с. 558]
10	Мочерний С.В.	«Прибуток – перевищення валового доходу підприємства над його бухгалтерськими (зовнішніми) витратами (витрати на купівлю засобів праці, робочої сили, сировини, електроенергії, сплата відсотків за взятий у позику капітал, оплата транспортних послуг тощо)» [21, с. 163]
11	Ноубс К.	«Прибуток – перевищення доходів над витратами у визначеному періоді. Доходи і витрати відносяться до визначеного періоду, але це необов'язково надходження і виплати готівкою за цей період, тобто зберігається принцип порівняльності» [23, с. 159]
12	Патарідзе- Вишинська М.В.	«Прибуток є формою доходу суб'єкта господарської діяльності, що вклав свій капітал для досягнення певного комерційного успіху» [26, с. 25].
13	Пипко В.А., Булавина Л.Н.	«Прибуток – це результат господарської діяльності, виражений в грошовій формі» [27]

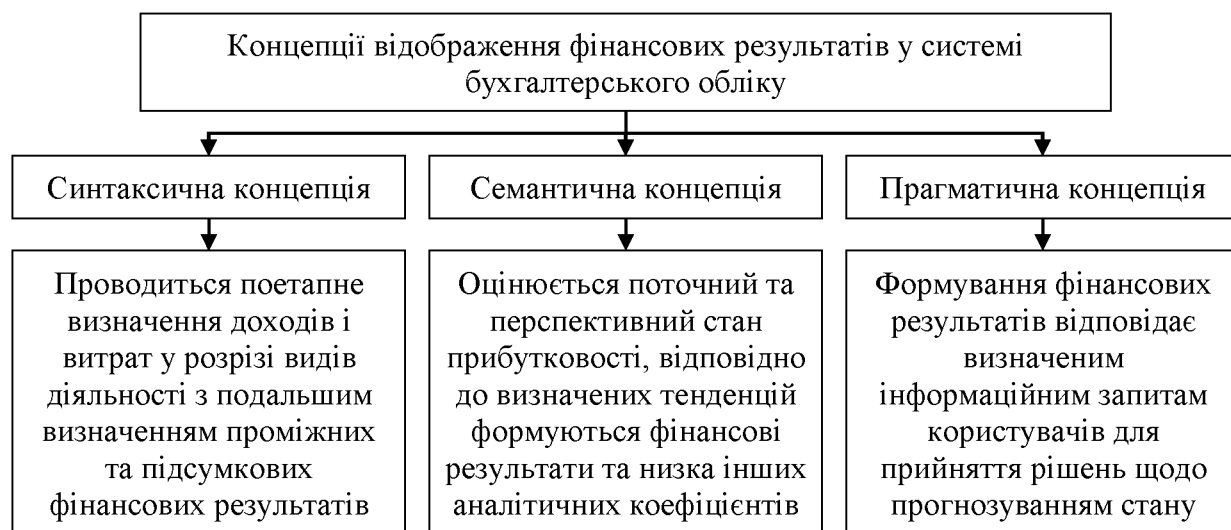
Додаток В
Визначення фінансових результатів у національній системі
бухгалтерському обліку

Джерело: [24; 39; 40]

Додаток Г

Концепції відображення фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку

Джерело: [5; 22; 45-48]

Додаток Д

Фактори впливу на розподіл прибутку підприємства

Джерело: [19, с. 203]

Додаток Е

Групи показників, які потребують оцінки на різних стадіях життєвого циклу підприємства з метою визначення норм контролювання розподілу прибутку

Етап життєвого циклу підприємства	Фінансово-економічні пріоритети	Групи показників	Норми розподілу прибутку
1	2	3	4
Зародження	Акцент здійснюється на необхідності формування активів, інтенсивному пошуку джерел фінансування. Відбувається випереджаючий темп зростання активів над отриманими результатами	Показники формування джерел фінансування. Показники складу та структури активів. Показники ліквідності та платоспроможності.	100% капіталізація прибутку
Зростання	Для досягнення балансу необхідним є зростання фінансових результатів, підвищення віддачі від активів, випереджаючий темп зростання результатів над активами. Мета – отримання максимальних прибутків за рахунок зростання ринкової частки та зростання рентабельності продажів.	Показники ділової активності. Показники структури капіталу. Показники рентабельності. Показники фінансової стійкості.	Капіталізація прибутку: 80-100% Споживання прибутку: 0-20%
Зрілість	Підтримання рівноваги за рахунок більш жорсткого контролю над витратами та ефективного використання всіх видів ресурсів. Цільовим орієнтиром є рентабельність капіталу, зокрема, власного. Мета – утримувати баланс між економічним прибутком та грошовими потоком	Показники рентабельності. Аналіз беззбитковості. Показники фінансової стійкості. Показники стану активів. Показники ділової активності персоналу.	Капіталізація прибутку: 60-80% споживання прибутку: 20-40%
Спад	Жорстка регламентація економічних показників та їх дотримання. Намагання скорочення витрат за формальними ознаками. Некероване зростання адміністративних та інших непродуктивних витрат.	Показники витрат. Показники платоспроможності. Показники фінансової стійкості.	В залежності від подальшої стратегії діяльності підприємства

Джерело: [19, с. 204]

Додаток Ж

**Регламентування та інформативність облікового забезпечення
формування фінансових результатів та процесів розподілу й використання
прибутку**

[illegible]

Продовження дод. Ж

[illegible]

Додаток 3

Регулювання системи розподілу прибутку положеннями нормативно-правових актів

Нормативно-правові акти	Положення щодо розподілу прибутку
1	2
Цивільний кодекс України [50]	<p>Прибуток та збитки повного товариства розподіляються між його учасниками пропорційно до їхніх часток у складеному капіталі, якщо інше не передбачено засновницьким договором або домовленістю учасників.</p> <p>Прибуток, одержаний учасниками договору простого товариства в результаті їх спільної діяльності, розподіляється пропорційно вартості вкладів учасників у спільне майно, якщо інше не встановлено договором простого товариства або іншою домовленістю учасників.</p> <p>Розподіл прибутку між учасниками або за іншими погодженими між ними напрямками.</p> <p>Дивіденди не виплачуються до повної сплати всього статутного капіталу та при зменшенні вартості чистих активів акціонерного товариства до розміру, меншого, ніж розмір статутного капіталу і резервного фонду</p>
Господарський кодекс України [8]	<p>Розподіл прибутку (доходу) державних комерційних підприємств здійснюється відповідно до затвердженого фінансового плану з урахуванням вимог цього Кодексу та інших законів.</p> <p>Державні комерційні підприємства утворюють за рахунок прибутку (доходу) спеціальні (цільові) фонди, призначені для покриття витрат, пов'язаних з їх діяльністю:</p> <ul style="list-style-type: none"> – амортизаційний фонд; – фонд розвитку виробництва; – фонд споживання (оплати праці); – резервний фонд; <p>інші фонди, передбачені статутом підприємства</p> <p>Порядок використання прибутку (доходу) суб'єкта господарювання визначає власник (власники) або уповноважений ним орган відповідно до законодавства та установчих документів.</p> <p>Держава може впливати на вибір суб'єктами господарювання напрямів та обсягів використання прибутку (доходу) через нормативи, податки, податкові пільги та господарські санкції</p>
Податковий кодексу України [29]	<p>Дивіденди – платіж, що здійснюється юридичною особою, у тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку.</p> <p>Реінвестиції – господарські операції, що передбачають здійснення капітальних або фінансових інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій.</p> <p>Для цілей оподаткування до дивідендів прирівнюється також платіж у грошовій формі, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника (учасників) у зв'язку з розподілом чистого прибутку (його частини)</p>

1	2
Закон України «Про господарські товариства» [36]	<p>Прибуток товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці.</p> <p>З балансового прибутку товариства сплачуються проценти по кредитах банків та по облігаціях, а також вносяться передбачені законодавством України податки та інші платежі до бюджету. Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків та сплати дивідендів, залишається у повному розпорядженні товариства, яке відповідно до установчих документів визначає напрями його використання</p>
Закон України «Про акціонерні товариства» [35]	<p>Дивіденд – частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. За акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів.</p> <p>Виплата дивідендів за простими акціями здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку на підставі рішення загальних зборів акціонерного товариства у строк, що не перевищує шість місяців з дня прийняття загальними зборами рішення про виплату дивідендів.</p> <p>Виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку відповідно до статуту акціонерного товариства у строк, що не перевищує шість місяців після закінчення звітного року.</p> <p>У разі відсутності або недостатності чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку минулих років виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється за рахунок резервного капіталу товариства або спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями.</p> <p>Резервний капітал формується у розмірі не менше ніж 15 відсотків статутного капіталу товариства шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства або за рахунок нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може бути меншим ніж 5 відсотків суми чистого прибутку товариства за рік.</p> <p>Резервний капітал створюється для покриття збитків товариства, а також для виплати дивідендів за привілейованими акціями</p>
Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [38]	<p>Учасники товариства можуть збільшити статутний капітал товариства без додаткових вкладів за рахунок нерозподіленого прибутку товариства.</p> <p>У разі збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку товариства без залучення додаткових вкладів склад учасників товариства та співвідношення розмірів їхніх часток у статутному капіталі не змінюються.</p> <p>Виплата дивідендів здійснюється за рахунок чистого прибутку товариства особам, які були учасниками товариства на день прийняття рішення про виплату дивідендів, пропорційно до розміру їхніх часток.</p> <p>Товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів або виплачувати дивіденди, якщо майна товариства недостатньо для задоволення вимог кредиторів за зобов'язаннями, строк виконання яких настав, або буде недостатньо внаслідок прийняття рішення про виплату дивідендів чи здійснення виплати</p>

Додаток И1

Дані ПрАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат»

Код ЄДРПОУ	00373959				
Юридична адреса	58007, м. Чернівці, вул. Ярослава Мудрого, 17				
Галузева належність	10.41; 10.32; 46.90				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	1897,0	518,0	-37732,0	-58416,0	-52915,0
Чистий прибуток на 1 акцію, грн.	0,23	0,06	-4,51	-7,00	-6,34
Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн.	(3942,0)	(36136,0)	(2602,0)	1944,0	388,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	143111,0	143741,0	106051,0	48670,0	-2523,0
Власний капітал, тис. грн.	616626,0	714862,0	677130,0	618714,0	565799,0
Необоротні активи, тис. грн.	669154,0	742735,0	719006,0	675854,0	656449,0
Оборотні активи, тис. грн.	59493,0	123382,0	108775,0	62385,0	34695,0
Активи, тис. грн.	728647,0	866117,0	827781,0	738239,0	691144,0
Розподіл прибутку (покриття збитків) (рішення загальних зборів акціонерів)	Збільшення резервного капіталу (174 тис. грн.)	Збільшення нерозподіленого прибутку (630 тис. грн.)	Збільшення резервного капіталу (26 тис. грн.)	Збільшення непокритого збитку від фінансово-господарської діяльності у минулих періодах. Покриття загального залишку непокритих збитків товариства здійснювати за рахунок прибутків від фінансово-господарської діяльності товариства у майбутніх періодах	
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Відсутні				
Виплата дивідендів	Не проводилася				
Мажоритарні власники	ТОВ «Вінницька промислова компанія» – 97,08% акцій		ТОВ «Вінницька промислова компанія» – 97,11% акцій		
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Толмач Г.Й. – голова Наглядової ради (0,000047% акцій) Костенко І.С. – член Наглядової ради (0,000083% акцій); Іванчук Р.В. – член Наглядової ради (0,000012% акцій); Арич А.В. – голова Ревізійної комісії (0,000047% акцій); Подгорна О.П. – член Ревізійної комісії (0,000012% акцій); Фомін В.Ю.. – член Ревізійної комісії (0,000012% акцій)			Осередчук В.В. – член Наглядової ради (0,000083% акцій); Іванчук Р.В. – член Наглядової ради (0,000012% акцій); Подгорна О.П. – член Ревізійної комісії (0,000012% акцій); Фомін В.Ю.. – член Ревізійної комісії (0,000012% акцій); Толмач Г.Й. – член Правління (0,000047% акцій)	
				Арич А.В. – голова Ревізійної комісії (0,000047% акцій)	Арич А.В. – голова Ревізійної комісії (0,000012% акцій)

Джерело: [32]

Додаток И2

Дані ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Код ЄДРПОУ	03293304				
Юридична адреса	58018, м. Чернівці, вул. Головна, 223				
Галузева належність	10.71; 68.20; 47.24				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	4839,0	4329,0	1820,0	2557,0	2103,0
Чистий прибуток на 1 акцію, грн.	1,17733	1,05324	0,44281	0,62212	0,51166
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1062,0	950,0	403,0	561,0	487,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	31485,0	35814,0	37634,0	40191,0	42294,0
Власний капітал, тис. грн.	34548,0	38877,0	40697,0	43254,0	45357,0
Необоротні активи, тис. грн.	17871,0	26031,0	32013,0	28830,0	31044,0
Оборотні активи, тис. грн.	73617,0	70189,0	72504,0	61480,0	62040,0
Активи, тис. грн.	91488,0	96220,0	104517,0	90310,0	93084,0
Розподіл прибутку (покриття збитків) (рішення загальних зборів акціонерів)	Весь чистий прибуток товариства спрямувати на розвиток виробництва				
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Положення про порядок розподілу прибутку				
Виплата дивідендів	Не проводилася				
Мажоритарні власники	ТОВ «Холдингова компанія «Хлібні інвестиції» – 49,2% акцій		Триндюк Ю.Г. – 50% акцій ТОВ «Холдингова компанія «Хлібні інвестиції» – 44,1% акцій		
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Гадомська О.В. – член Наглядової ради (7,57% акцій); Триндюк Н.М. – член Наглядової ради (2,39% акцій); Янчик К.В. – член ревізійної комісії (0,03% акцій); Єрмічук Н.М. – голова ревізійної комісії (0,02% акцій)		Триндюк Ю.Г. – член Наглядової ради (50% акцій); Триндюк Н.М. – член Наглядової ради (2,39% акцій); Янчик К.В. – член ревізійної комісії (0,03% акцій); Єрмічук Н.М. – голова ревізійної комісії (0,02% акцій)		

Джерело: [41]

Додаток ІЗ

Дані ПрАТ «Чернівецький завод «Індустрія»

Код ЄДРПОУ	00191299				
Юридична адреса	58000, м. Чернівці, вул. Севастопольська, 38				
Галузева належність	24.34; 25.93; 46.90				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-1315,0	-1612,0	598,5	-946,7	86,0
Чистий прибуток на 1 акцію, грн.	-0,88	-0,72	0,33	-0,52	0,05
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	2203,0	635,0	1237,3	290,6	376,6
Власний капітал, тис. грн.	3931,0	2281,0	444,2	361,0	447,0
Необоротні активи, тис. грн.	4080,0	2990,0	2934,5	2726,5	2650,0
Оборотні активи, тис. грн.	4091,0	3666,0	3884,2	3780,0	3240,0
Активи, тис. грн.	8171,0	6656,0	6868,8	6506,5	5890,0
Розподіл прибутку (покриття збитків)	Виплату дивідендів за 2014 р. не проводити	Загальні збори акціонерів не проводилися (відсутність кворуму)	Виплату дивідендів за 2016 р. не проводити	Виплату дивідендів за 2017 р. не проводити	Виплату дивідендів за 2018 р. не проводити
Внутрішні нормативні акти	Відсутні				
Виплата дивідендів	Не проводилася				
Мажоритарні власники	ТОВ «Роял Капітал Менеджмент» – 16,93% акцій; ПАТ «Чернівецький завод «Індустрія» – 24,75% акцій		ТОВ «Роял Капітал Менеджмент» – 16,93% акцій	ТОВ «Роял Капітал Менеджмент» – 16,93% акцій; ТОВ «Армада Капітал» – 9,56% акцій	
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Чумаченко В.В. – голова Наглядової ради (9,94% акцій); Сулімов В.П. – член Наглядової ради (2,11% акцій); Бабюк І.Й. – член Наглядової ради (9,83% акцій); ТОВ «Роял Капітал Менеджмент» – голова Ревізійної комісії (16,93% акцій); Здоровцова О.В. – член Ревізійної комісії (0,05% акцій); Головата М.В. – головний бухгалтер (0,05% акцій)	Чумаченко В.В. – голова Наглядової ради (9,94% акцій); Сулімов В.П. – член Наглядової ради (2,11% акцій); ТОВ «Роял Капітал Менеджмент» – голова Ревізійної комісії (16,93% акцій)	Чумаченко В.В. – голова Наглядової ради (9,94% акцій); Сулімов В.П. – член Наглядової ради (2,11% акцій)	Чумаченко В.В. – голова Наглядової ради (9,81% акцій)	

Джерело: [31]

Додаток И4

Дані ПрАТ «Чернівецький цегельний завод №1»

Код ЄДРПОУ	05383253				
Юридична адреса	58003, м. Чернівці, вул. Зелена, 3				
Галузева належність	68.20				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-228,0	-79,0	-457,0	117,0	189,0
Чистий прибуток на 1 акцію, грн.	-0,10	-0,04	-0,21	0,05	0,09
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	547,0	468,0	11,0	128,0	317,0
Власний капітал, тис. грн.	1099,0	1020,0	563,0	680,0	869,0
Необоротні активи, тис. грн.	769,0	735,0	581,0	390,0	312,0
Оборотні активи, тис. грн.	712,0	763,0	830,0	995,0	1097,0
Активи, тис. грн.	1480,0	1498,0	1411,0	1385,0	1409,0
Розподіл прибутку (покриття збитків) (рішення загальних зборів акціонерів)	Питання розподілу прибутку не розглядалося на Загальних зборах акціонерів	Загальні збори акціонерів не проводилися	Загальні збори акціонерів не проводилися	Загальні збори акціонерів не проводилися	Загальні збори акціонерів не проводилися
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Відсутні				
Виплата дивідендів	Не проводилася				
Мажоритарні власники	Березюк О.В. – 80,8% акцій)				
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Березюк О.В. – голова Наглядової ради (80,8% акцій)				

Джерело: [33]

Додаток И5

Дані ПрАТ «Чернівецький цегельний завод №3»

Код ЄДРПОУ	05508177				
Юридична адреса	58022, м. Чернівці, вул. Кармелюка, 78				
Галузева належність	23.32; 01.29; 02.10				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	5140,0	1650,0	2102,0	67,0	342,0
Чистий прибуток на 1 акцію, грн.	409,82	145,64	167,60	5,34	27,3
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1393,0	392,0	502,0	109,0	437,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	14815,0	16465,0	16435,0	16502,0	16844,0
Власний капітал, тис. грн.	18117,0	17971,0	18181,0	18188,0	18530,0
Необоротні активи, тис. грн.	7983,0	8531,0	11577,0	10817,0	10657,0
Оборотні активи, тис. грн.	12673,0	11988,0	10545,0	11356,0	11653,0
Активи, тис. грн.	20646,0	20519,0	22122,0	22173,0	22310,0
Розподіл прибутку (покриття збитків) (рішення загальних зборів акціонерів)	Дивіденди за звітний період не нараховувати та не виплачувати. Прибуток отриманий товариством за звітний період направити на розвиток виробництво та покращення умов виробництва			Дивіденди за звітний період не нараховувати та не виплачувати	
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Відсутні				
Виплата дивідендів	Не проводилася				
Мажоритарні власники	Ватаманюк Л.М. – 68,0% акцій		Ватаманюк Л.М. – 77,3% акцій		
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Ватаманюк Л.М. – генеральний директор (68,0% акцій); Ватаманюк А.В. – голова Наглядової ради (9,3% акцій); Шульженко Т.О. – член Наглядової ради (0,01% акцій)		Ватаманюк Л.М. – генеральний директор (77,3% акцій); Ватаманюк А.В. – голова Наглядової ради (9,5% акцій); Шульженко Т.О. – член Наглядової ради (0,01% акцій)		Ватаманюк Л.М. – генеральний директор (77,3% акцій); Ватаманюк А.В. – голова Наглядової ради (9,5% акцій); Шульженко Т.О. – член Наглядової ради (0,5% акцій)

Джерело: [34]

Додаток И6
Дані ІІІ «Техресурс – 1»

Код ЄДРПОУ	35827743				
Юридична адреса	60513, Чернівецька область, Герцаївський район, с. Молниця				
Галузева належність	41.20; 43.22; 43.29; 43.31				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	381,0	71,2	154,3	73,3	77,8
Витрати (дохід) з податку на прибуток	61,0	15,6	33,8	16,1	17,1
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	2110,1	2181,3	2335,6	2408,9	2486,7
Власний капітал, тис. грн.	2120,1	2191,3	2345,6	2418,9	2496,7
Необоротні активи, тис. грн.	89,3	105,6	129,0	93,2	257,3
Оборотні активи, тис. грн.	2362,8	2518,8	2990,6	2874,9	2720,3
Активи, тис. грн.	2452,1	2624,4	3119,6	2968,1	2977,6
Розподіл прибутку (покриття збитків)	Не проводився				
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Відсутні				
Виплата дивідендів	Не проводилася				
Мажоритарні власники	Семенюк І.В. – частка у статутному капіталі 100%				
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Відсутня				

Додаток И7

Дані ІІІ «Гермес – 1»

Код ЄДРПОУ	31345733				
Юридична адреса	78217, Івано-Франківська область, Коломийський район, с. Сопів, вул. Лісова, 7				
Галузева належність	10.13; 10.11; 10.12; 46.21				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	55,5	76,0	28,0	121,1	292,2
Витрати (дохід) з податку на прибуток	16,5	19,1	6,1	26,6	64,2
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	-315,9	-239,9	-211,9	-90,8	201,4
Власний капітал, тис. грн.	1303,4	1379,4	1407,4	1528,5	1820,7
Необоротні активи, тис. грн.	2804,3	2903,2	3176,7	3017,1	2872,9
Оборотні активи, тис. грн.	3096,9	3225,2	3150,3	3793,8	3925,9
Активи, тис. грн.	5901,2	6128,4	6327,0	6810,9	6798,8
Розподіл прибутку (покриття збитків)	Не проводився				
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Відсутні				
Виплата дивідендів	Не проводилася				
Мажоритарні власники	Палагнюк В.М. – частка у статутному капіталі 50%; Палагнюк В.В. – частка у статутному капіталі 50%				
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Палагнюк В.М. – директор (частка у статутному капіталі 50%)				

Додаток И8**Дані ТОВ «Шарпмайндз Юей»**

Код ЄДРПОУ	40245281			
Юридична адреса	58002, м. Чернівці, вул. Сімовича, 21			
Галузева належність	62.01; 77.33; 77.40; 82.11			
Періоди	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	1255,0	2425,0	2514,0	2037,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	278,0	544,0	578,0	1305,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	1255,0	3680,0	6195,0	8232,0
Власний капітал, тис. грн.	2946,0	5371,0	7886,0	9923,0
Необоротні активи, тис. грн.	2501,0	4389,0	6714,0	7197,0
Оборотні активи, тис. грн.	726,0	1186,0	1511,0	5054,0
Активи, тис. грн.	3227,0	5575,0	8225,0	12251,0
Розподіл прибутку (покриття збитків)	Не проводився			
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Відсутні			
Виплата дивідендів	Не проводилася			
Мажоритарні власники	Helloflex Group B.V. (Нідерланди) – частка у статутному капіталі 100%			
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Відсутня			

Додаток И9
Дані ТДВ «Трембіта»

Код ЄДРПОУ	00310166				
Юридична адреса	58018, м. Чернівці, вул. Комарова, 3				
Галузева належність	14.13; 14.12; 46.90; 47.11				
Періоди	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	24080,0	19276,0	17617,0	9856,0	10183,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	5802,0	4531,0	4605,0	3077,0	3253,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	48288,0	64674,0	80941,0	88155,0	94809,0
Власний капітал, тис. грн.	52175,0	68561,0	84828,0	92042,0	98696,0
Необоротні активи, тис. грн.	46163,0	70680,0	76152,0	97109,0	94533,0
Оборотні активи, тис. грн.	15828,0	9067,0	19490,0	16604,0	27308,0
Активи, тис. грн.	61991,0	79747,0	95642,0	113713,0	121841,0
Розподіл прибутку (покриття збитків)	Виплата дивідендів (4469,0 тис. грн.)	Виплата дивідендів (2890,0 тис. грн.)	Виплата дивідендів (1350,0 тис. грн.)	Виплата дивідендів (2642,0 тис. грн.)	Виплата дивідендів (3529,0 тис. грн.)
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	Відсутні				
Виплата дивідендів	Проводилася				
Мажоритарні власники	Станкевич С.О. – частка у статутному капіталі 82,8%; Мельничук А.К. – частка у статутному капіталі 8,0%				
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	Станкевич С.О. – директор (частка у статутному капіталі 82,8%)				

Додаток И10

Дані ТОВ «Чалий бізнес груп»

Код ЄДРПОУ	43482073				
Юридична адреса	76014, м. Івано-Франківськ, вул. Джохара Дудаєва, 10				
Галузева належність	45.20; 45.11; 45.31; 45.32				
Періоди	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	x	x	x	x	1038,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	x	x	x	x	439,0
Нерозподілені прибутки (збитки), тис. грн.	x	x	x	x	1038,0
Власний капітал, тис. грн.	x	x	x	x	1138,0
Необоротні активи, тис. грн.	x	x	x	x	4681,0
Оборотні активи, тис. грн.	x	x	x	x	3044,0
Активи, тис. грн.	x	x	x	x	7725,0
Розподіл прибутку (покриття збитків)	x	x	x	x	Не проводився
Внутрішні нормативні акти, які регулюють розподіл прибутку	x	x	x	x	Відсутні
Виплата дивідендів	x	x	x	x	Не проводилася
Мажоритарні власники	x	x	x	x	Чала І.І. – частка у статутному капіталі 100%
Приналежність власників (учасників, акціонерів) до системи управління	x	x	x	x	Чала І.І. – директор (частка у статутному капіталі 100,0%)

Додаток К

Удосконалення синтетичного та аналітичного обліку процесу розподілу та використання прибутку

№ з/п	Дослідники	Пропозиції щодо удосконалення
1	2	3
1	Кузнецова С.О. [13]	Організація аналітичного обліку фінансових результатів від операційної діяльності базується на інформаційних вимогах менеджерів. Для посилення функції контролю під час організації аналітичного обліку прибутку за товарними позиціями і категоріями асортименту передбачене використання безсальдового активно-пасивного рахунку 78 «Маржинальний дохід»
2	Поливана Л.А. [30]	Пропозиції щодо використання рахунків бухгалтерського обліку субрахунку 790 «Валовий прибуток» з відповідними субрахунками третього порядку 7901 «Відстрочений валовий прибуток» та 7902 «Отриманий валовий прибуток» для реальності (адекватності) оцінки, відповідальності за її проведення та відображення тимчасової різниці в сумі доходу
3	Кузь В.І. [14]	Змінити назву синтетичного рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» на «Нерозподілений (невикористаний) прибуток (непокритий збиток)». Аналітичні рахунки до субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений (невикористаний)»: <ul style="list-style-type: none"> – 441.1 «Прибуток до розподілу»; – 441.2 «Прибуток для покриття непередбачуваних витрат та збитків»; – 441.3 «Прибуток для розвитку виробництва»; – 441.4 «Прибуток для соціального розвитку»; – 441.5 «Прибуток для виплати дивідендів». Відкривати до субрахунку 443 «Прибуток використаний у звітному періоді» наступні аналітичні рахунки: <ul style="list-style-type: none"> – 443.1 «Прибуток використаний для покриття непередбачуваних витрат та збитків»; – 443.2 «Прибуток використаний на розвиток виробництва»; – 443.3 «Прибуток використаний на соціальний розвиток»; – 443.4 «Прибуток використаний на виплату дивідендів»
4	Орлова В.К., Корпан О.Я. [25]	Необхідно змінити назву субрахунку 443 «Прибуток використаний у звітному періоді» на «Прибуток розподілений у звітному періоді»
5	Склярчук І.П. [42]	Змінити назву синтетичного рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» на 44 «Отриманий чистий прибуток (збиток)»
6	Тесленко Т.І., Конькова Н.В. [46]	Пропозиції щодо використання субрахунків до рахунку з обліку прибутків і збитків за різними видами діяльності. Така класифікація фінансових результатів за видами діяльності на рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» дозволить контролювати вплив результатів окремого виду діяльності на загальний результат діяльності підприємства

Продовження дод. К

1	2	3
7	Хуторян А.А. [49]	Доведено доцільність виділити окремі аналітичні рахунки третього, четвертого та п'ятого порядку до субрахунків 441 «Прибуток нерозподілених» та 442 «Непокріті збитки» за видами діяльності
8	Славкова О.П., Фонталіна К.М. [43]	Пропонують внести до плану рахунків зміни в частині 4-го класу, зокрема ввести в дію для відображення процесу розподілу прибутку рахунок 43 «Фонди та забезпечення» з відповідними субрахунками: 431 «Фонд розвитку виробництва»; 432 «Фонд розвитку соціальної сфери»; 433 «Фонд матеріального забезпечення»; 434 «Фонд розвитку інвестиційної діяльності»; 435 «Фонд страхових виплат»

Додаток Л

Приклад застосування запропонованої системи рахунків бухгалтерського обліку процесів розподілу та використання прибутку

За підсумками фінансового року компанія отримала 1,5 млн. грн. прибутку (залишки нерозподілених прибутків – 3,7 млн. грн.). На основі рішення загальних зборів учасників вирішено провести розподіл за наступними напрямками: виплата дивідендів – 0,5 млн. грн.; преміювання працівників за високий рівень продуктивності праці – 0,2 млн. грн.; виплата працівникам допомоги на період карантинних обмежень – 0,1 млн. грн.; фінансування проєкту з модернізації процесу виробництва – 2,1 млн. грн. (придбання обладнання – 1,5 млн. грн.; навчання персоналу (оплата послуг навчального центру) – 0,2 млн. грн.; будівельно-ремонтні та пусконаладжувальні роботи проведені господарським методом – 0,4 млн. грн.); фінансування соціальних проєктів громади – 0,3 млн. грн. У звітному фінансовому році використано розподілений прибуток у наступних розмірах за визначеними напрямками: виплата дивідендів – 0,5 млн. грн.; преміювання працівників за високий рівень продуктивності праці – 0,2 млн. грн.; фінансування проєкту з модернізації процесу виробництва (придбання обладнання – 1,2 млн. грн.; навчання персоналу (оплата послуг навчального центру) – 0,2 млн. грн.; будівельно-ремонтні та пусконаладжувальні роботи проведені господарським методом – 0,3 млн. грн.); виплата працівникам допомоги на період карантинних обмежень – 0,1 млн. грн.; фінансування соціальних проєктів громади – 0,2 млн. грн.

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення з обліку процесів розподілу та використання прибутку

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Визначення фінансових результатів (станом на 31 грудня)				
1	За підсумками фінансового року отримано чистий прибуток	79	441	1500000,00
Прийняття рішення про розподіл прибутку (дата проведення зборів власників (акціонерів, учасників))				
2	Ідентифіковано частку прибутку для виплати дивідендів	441	431	500000,00
3	Ідентифіковано частку прибутку для виплати премій працівникам за високий рівень продуктивності праці	441	432	200000,00
4	Ідентифіковано частку прибутку для фінансування проєкту з модернізації процесу виробництва	441	432	2100000,00
5	Ідентифіковано частку прибутку для виплати допомоги працівникам на період карантинних обмежень	441	433	100000,00

Продовження дод. Л

1	2	3	4	5
6	Ідентифіковано частку прибутку для фінансування соціальних проєктів громади	441	433	300000,00
Використання часток прибутку за ідентифікованими напрямками протягом звітного періоду				
7	Нараховано заборгованість за розрахунками з учасниками	431	671	500000,00
8	Нараховано працівникам премії за рахунок прибутку	432	663	200000,00
9	Придбано обладнання за рахунок прибутку для модернізації процесу виробництва	152	631	1000000,00
	Відображено податковий кредит	641	631	200000,00
	Відображено використання прибутку, що виділений для забезпечення економічного розвитку	432	425	1200000,00
10	Прийнято до оплати рахунок навчального центру	152	685	166666,67
	Відображено податковий кредит	641	685	33333,33
	Відображено використання прибутку, що виділений для забезпечення економічного розвитку	432	425	200000,00
11	Проведено пусконаладжувальні роботи обладнання	152	661	300000,00
	Відображено використання прибутку, що виділений для забезпечення економічного розвитку	432	425	300000,00
12	Нараховано за рахунок прибутку допомогу працівникам на період карантинних обмежень	433	663	100000,00
13	Проведено фінансування соціального проєкту громади	433	311	200000,00

Таблиця 2

Розділ XVI «Розподіл та використання прибутку» Приміток до річної фінансової звітності

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	Надходження	Використання	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5	6
Прибуток для виплат власникам	1610	0,0	500,0	500,0	0,0
Прибуток для забезпечення економічного розвитку	1611	0,0	2300,0	1900,0	400,0
Прибуток для забезпечення соціального розвитку	1612	0,0	400,0	300,0	100,0
Разом	1613	0,0	3200,0	2700,0	500,0